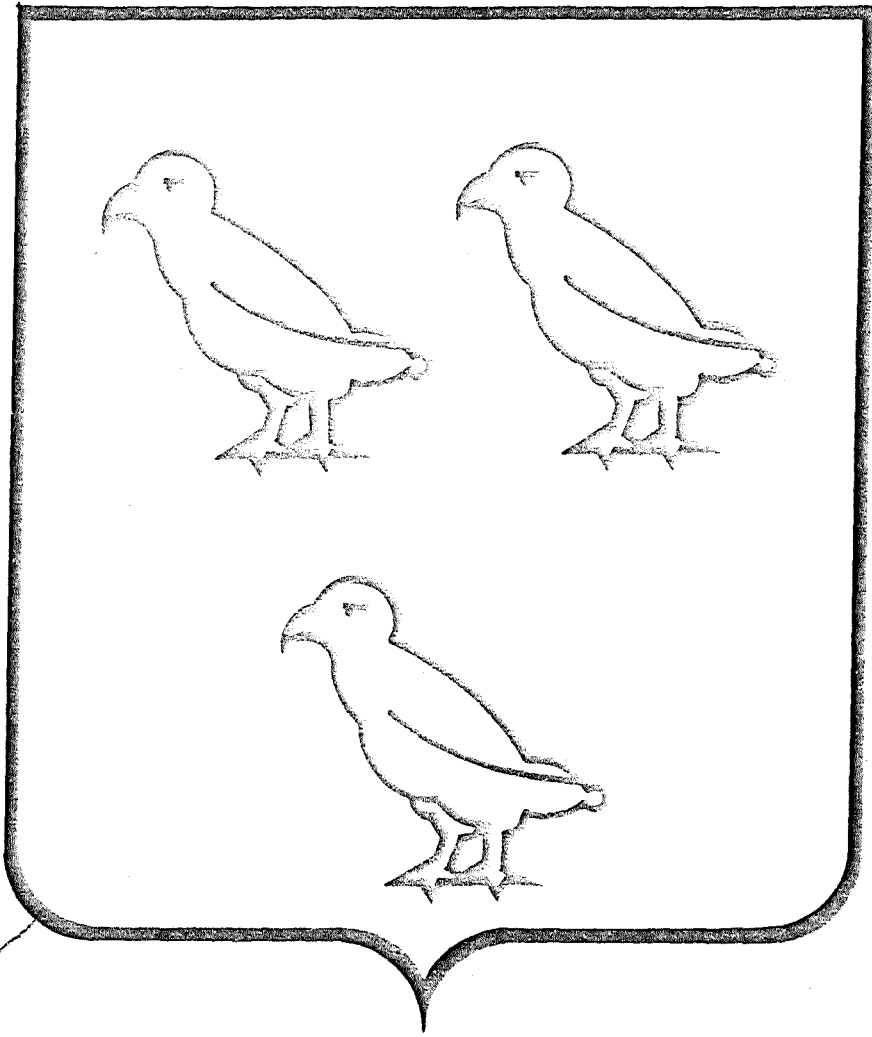

1720

1720

1720

VAN WEGE DEN KONING.

DE HOOGHE RAAD VAN ADEL, gebruik makende van de magt aan
denzelve verleend, bij besluit van den 20sten Februarij 1816, bevestigt bij
dezen de Gemeente *Waspik* (provincie Noord Brabant)
ingevolge het, door haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende Wapen:

*goud een blaauw Schild
keeren van goud*

*betaden met drie vogels of
geplaatst twee en een.*

Gedaan in 'S GRAVENHAGE den 20 September 1819.

A. C. Mouchart van Schaumburg

PER ORDONNANTIE VAN DEN HOOGHEN RAAD.

Chac. Secretaris

WARVELDER-...
WARVEN...
WASAGY...
WASAHAL...
WASBEK...
WASBERG...
WASCHHUIS...
WASCHKOLK...
WASCHTER-MOLEN...
WASDA...

WARVELDER-SCHANS, voorn. schans in *Tweente*, prov. *Overijssel*, gem. en Z. O. ten O. van *Haaksbergen*, aan de *Schipbeek*.

WARVEN (DB), geh. in *Fivelgo*, prov. *Groningen*, arr. *kuatren*, 2 u. O. van *Appingedam*, gem. en 1 1/2 u. Z. O. van *Delfzijl*, nabij *Oterdam*; waartoe het behoort.

WARVEN (DB), kleine hoogte in *Fivelgo*, prov. *Groningen*, gem. en 20 min. Z. van *Appingedam*, niet ver van *Opwierda*.

WASAFELDE, d. in het graafsch. *Zutphen*, prov. *Gelderland*, hetwelk in het jaar 828 door zekeren *Genowaldus* aan *St. Eusebius*, den achtsten *Bisschop* van *Utrecht*, is geschonken. Men gist dat dit d. het tegenwoordige *Varasseveld* geweest zij. Zie dat woord.

WASAGY, ell. in *Oost-Indië*, in den *Molukke-Archipel*, tot de *Papoesche-eilanden* behoorende; aan de *Westkust* van het eiland *Wago*.

WASAHAL of WASSAHAL, geh. in *Oost-Indië*, op het *Sundische* eil. *Noera Kembangan*, aan de *Noordkust*, vlak voor dit geh. siet men een onbewoond eilandje, dat rondom door klippen omgeven is.

WASBEK of WASSBEK, door sommigen verkeerdelijk als den eigenlijken naam van het d. *Waspik*, in de *Langestraat*, prov. *Noord-Brabant*, opgegeven. Zie *Waspik*.

WASBERG of WASSBERG, geh. in de *Meijerij-van-'s Hertogenbosch*, kw. *Peelland*; prov. *Noord-Brabant*; *Derde* distr., arr. en 5 u. O. ten Z. van *Eindhoven*, kant. en 1 1/2 u. O. van *Asten*; gem. *Deurne-en-Liesse*; 1 1/2 u. N. O. van *Deurne*, waartoe het behoort; aan de *Sakelsche-Aa*; waarop hier een *watermolen* staat; met 51 h. en ongeveer 140 inw.

WASCHHUIS, geh. in het *Westerkwartier*, prov. *Groningen*, arr. en 1 1/2 u. N. W. van *Groningen*, kant. en 1 u. O. van *Zuidhorn*, gem. en 1 1/2 u. N. W. van *Hoogkerk*; aan het *Adhaarderdlap*; met 2 h. en 10 inw.

Het ontleent zijnen naam van een *waschhuis*, bezeten door de abdij van *Aduard*.

WASCHKOLK (DB), klein meer op de *Over-Veluws*, prov. *Gelderland*, distr. *Veluwe*, gem. en 4 u. N. O. van *Ermelo*, 1/2 u. van *Nunnepeel*, aan den voet der *Woldbergen*.

Behalve dat de schapen in de hei weidende, derwaarts gedreven worden, om daar bunnen dorst te lessen, wordt dit meertje voornamelijk gebruikt, om jaarlijks in de maand *Juni*, omtrent 14 dagen vóór dat de schapen schering en plaats hebben; daarin de schapen te wasschen. Jong en oud alles komt dan derwaarts; — zo jongeling als maagd wil dan gaarne met het schap te water. De mangden dragen het schap aan; — de jongelingen dieper staande, wasschen het. Is het wasschen afgeloopen, dan verkleedt men zich, in het mede gebrachte kled, onder den *Halfwagen*, gaat vervolgens naar huis, en na de komst wordt elk met eenen goeden maaltijd uit *rijstebrij* bestaande, voor zijne moeite schadeloos gesteld.

WASCHTER-MOLEN, b. prov. *Friesland*, kw. *Oostergoo*, griet. *Kollumerland-en-Nieuw-Kruisland*. Zie *WASPSTER-MOLEN*.

WASDA, een *forest* of woud; hetwelk, volgens sommigen, in het jaar 868 door *Lodewijk*, den jongsten zoon van *Keizer Lodewijk den Frome* aan *Dink I*, *Graaf van Holland*, geschonken werd, "om het geheelig en erfelijk te bezitten", hoewel anderen die gift tot het jaar 968 brengen, als wanneer zij door *Lornanus II* aan *Dink II*, *Graaf van Holland*, zoude gedaan zijn.

De gelegenheid van *WASDA* is geheel onbekend; sommigen maken er *WALCHEREN* van. Doch dit is, te voren reeds, bij den naam van *WALCHEREN*, nergens bij dien van *WASDA* bekend geweest. Anderen zijn er die *WASDA* bij *Dordrecht* plaatsen, alwaar door oude schrijvers een holt of bosch, *Morewede* genoemd; hetwelk zoo veel zou zijn als *Meeren-Wasda*, gesteld wordt. Sommigen denken aan het *Land-van-Waas*, alwaar *Dink II* *Graaf* was, en in welk graafschap bij thans een boschachtige landstreek, van den zelfden naam, in eigendom kreeg. Het schijnt uit de vroegste *Vlaamsche Archiefschaker* genoeg te blijken, dat *Dink* aan *Wimany Burggraaf van Gest*, zijnen schoonvader, den 17den *April* ten jaar 967, in dit burggraafschap was opgevolgd, en dat daarvan ook het *Land-van-Waas* en de *Fier-Ambachten* ondergeschikt waren. In dit geval zou dus *WASDA* niet tot het *Koninkrijk der Nederlanden* behooren. Wellicht om verschillende redenen door *HALWA (1)* uitgebragt en anderen, te veel om hier op te geven, bestaat er groote waarschijnlijkheid, dat het *forest WASDA* in de *Langestraat* en het *Land van Heusden* moet geplaatst worden. De naam *Waspik (Waspik)* geeft grond voor dit vermoeden, zoo wel als de menigvuldige veenen die alom in dezen omtrek plegen te bestaan of nog gevonden worden en waarin overal menigte van boomstammen worden aangetroffen. — Vele van-rijgheden, tegen elders opgegeven plaatsing van dit bosch, worden, door dit gevoelen aan te nemen, opgeruimd.

WASE, voorn. b. prov. *Friesland*, kw. *Oostergoo*, griet. *Leeuwarderadeel*. Zie *WAZER*.

WASKEMER (HET GROOT-), meer, prov. *Friesland*, kw. *Zeven-venwouden*, griet. *Opsterland*, nabij de gronden van de griet. *Stellingwerf-Oostoende*, ruim 1/2 u. Z. O. van *Dauwswolde*, 1/2 u. N. ten O. van *Donkerbroek*, in de hooge veenen. — Het beslaat eens oppervlakte van 10 bund.

WASKEMEER (HET KLEIN-), meer, prov. *Friesland*, kw. *Zeven-venwouden*, griet. *Opsterland*, nabij de gronden van de griet. *Stellingwerf-Oostoende*, 1/2 u. Z. O. van *Dauwswolde*, 1/2 u. N. ten O. van *Donkerbroek*, in de hooge veenen.

Het is alleen door den rijweg van het *Groot-Waskmeer* gescheiden, en beslaat eens oppervlakte van 5 bund. 80 v. r.

WASOA, d. in *Oost-Indië*, in den *Molukke-Archipel*, op het *Ambonsche* eil. *Ceram*, op de *Zuidkust* van *Groot-Ceram*, aan de *Bagt-van-Hays*.

WASPIK, gem. in de *Langestraat*, prov. *Noord-Brabant*, *Tweede* distr.; arr. *'s Hertogenbosch*, kant. *Waalwijk* (9 h. d., 4 in. k., 9 s. d.); palende N. aan de gem. *Dussen-Munster-en-Muilkerk*, O. aan *Capelle*.

Z. aan *Dongen*, Z. W. aan *'s Gravenmoer*, W. aan *Raamsdonk*.

Deze gem. bestaat uit de voorn. heerl. *Groot-Waspik* en *Klein-Waspik*; beslaat, volgens het kadaster, eens oppervlakte van 2001 bund., waaronder 1948 bund. 91 v. r. 80 v. ell. belastbaar land; en tell. 572 h., bewoond door 490 huizeg., uitmakende eens bevolking van ruim 2550 inw., die meest in den hooibouw de vee- en paardenteelt hun bestaan vinden, terwijl de scheepvaart veel vertier geeft. Ook zijn er 5 *scheepstimmerwerven*, 3 *touwslagerijen*, 4 *leer-ooljerijen*, 2 *hierbrouwerijen*, 1 *ros-olie* en 1 *wind-koren-molen*.

De *Hev.*, die er 590 in getal zijn, onder welke 170 *Ledematen*, maken eens gem. uit, welke tot de klass. van *Heusden* ring van

(1) Tooneel der Vereenigde Nederlanden. D. II. Nl. 295.

's *Grevelduin-Capelle*, behoort. De eerste, die, nadat deze gemeente van 's *Grevelduin-Capelle* gescheiden was, het leeraarsambt alhier heeft waargenomen, is geweest *Casparus Nustus*, die in het jaar 1618 herwaarts kwam, en in het jaar 1623 overleed. Op de Synode van Zuid-Holland in 1699 werd de beroeping door den Ambachtsheer gedaan, vernietigd en bepaald dat de Ambachtsheer 1100 gulden zou terugtellen, tot voordeel der armen, bij hem ontvangen, wegens de beroeping, en eene obligatie, groot 900 gulden, zou verseheurd worden. Het beoep geschiedt onder agreatie van den Ambachtsheer.

De R. K., die men er 2020 telt, maken met die uit de burgerlijke gemeente 's *Grevelduin-Capelle*, en 's *Gravenmoor*, eene gemeente, welke tot het apost. vic. van 's *Hertogenbosch*, dek. van *Geertruidenberg*, behoort, door eenen Pastoor en eenen kapellaan bediend wordt en ruim 2500 zielen telt, onder welke 1850 Communikanten. De 5 Ier., die er wonen, behooren tot de ringsynagoge van *Oisterwijk*.

Men heeft in deze gem. eene school, welke gemiddeld door 60 leerlingen bezocht wordt.

Thans maakt deze gew. slechts eene heerl. uit, welke in eigendom bezeten wordt door den Heer *Coussant d'Alkemade*, woonachtig te Amsterdam.

Het d. *Waspik*, oudtijds *Waspick*, ook wel verkeerdelijk *Waspick* geheeten, ligt 4½ u. W. van 's *Hertogenbosch*, 1½ u. W. van *Waalwijk*, op 51° 41' 14" N.B. en 22° 36' 56" O.L. Er bestaat eenige waarschijnlijkheid, dat de naam *Waspik* een overblijfsel van het forest *Wasda* is. Het is een groot d., met vele aanzienlijke huizen, staande ter weerszijden van de zoogenaamde *Langestraat*, welke met keijen belegd is; de westelijke huizen, welke eene onafgebrokene reeks vormen met de oostelijke huizen van *Raamsdonk*, zijn even als die van laatstgenoemd dorp, hoekswijze aan dien straatweg gebouwd. Men heeft twee havens, die beide in het *Oude-Maasje* uitloopen, de eene genaamd de *Kerkvaart* en de andere de *Vrouwkensvaart*. Men telt in de kom van het d. 233 h. en ongeveer 1700 inw. Het d. wordt in twee h. onderscheiden, als: *Bovenkerk*, *ten O.* en *Benedenkerk*, ten W. van de kerk.

De Herv. kerk, welke vóór de Reformatie aan den H. *was* toegewijd, is een tamelijk groot, oud gebouw, met een orgel en een spits torentje op het midden, dat van klok en uurwijzer voorzien is.

De R. K. kerk, aan den H. *Barnolomeus* toegewijd, is een in 1840 nieuw gesticht, fraai langwerpig vierkant gebouw, met eenen sierlijken gevel en eenen kleinen vierkanten kloktoren, met uurwerk op het voorfront en van een orgel en drie altaren voorzien.

Men heeft er ook een *Distributiekantoor* van de brievenposterij.

De kermis valt in den eersten Zondag na St. *Barnolomeus*. Ook had men er vroeger twee markten, de eene op Woensdag voor den laatsten Donderdag in Maart en de andere den tweeden Woensdag in November. Thans bestaan die markten evenwel slechts in naam, want men kan op die dagen ter naauwernood zien, dat het markt is.

Tien min. Z. van het dorp en op den rijweg naar 's *Gravenmoor*, lag vroeger eene kanonbatterij met linie voor infanterie, welke in het jaar 1794 door de Franschen, onder den Generaal *Ostey*, op het lijf vechtende, werd ingenomen en na 1850 weder hersteld is. Later is zij echter geslecht en de aarde op het kerkhof der R. K. gebracht.

Bij den watervloed van Januarij 1809 liep bij dit dorp de dijk zoodanig over, dat twee huizen gevaar liepen weg te spoelen. De overloop

plaats van het eene h. tot 's *Grevelduin-Capelle* toe, waardoor degen doorspoelingen werden veroorzaakt, zoodat het dorp in groot gevaar was, als zijnde het water nooit zoo hoog geweest.

In den avond van 20 December 1838 ontstond er brand in eene schuur van de gem., welke zoo spoedig toenam; dat binnen weinige oogenblikken, behalve de schuur, ook het daaraan verbonden woonhuis in volle vlam stond en deze, benevens 10 stuks vee, den wintervoerhad en inboedel, een prooi der vlammen werden.

Het wapen van deze gem. bestaat in een schild van azuur, met drie kranen van goud, geplaatst twee en een.

WASPIK (BINNENPOLDER-VAN-GROOT-), pold. in de *Langestraat*, prov. *Noord-Brabant*. Zie *WASPIKSCHE-BINNENPOLDER*.

WASPIK (BUITENDELLEN-VAN-GROOT-), pold. in de *Langestraat*, prov. *Noord-Brabant*. Zie *BOITENDELLEN-VAN-WASPIK-OOST-EN-WEST-VROUWKENSVAART*.

WASPIK (GROOT-), voorm. afzonderlijke heerl. in de *Langestraat*, prov. *Noord-Brabant*; arr. 's *Hertogenbosch*, kant. *Waalwijk*, gem. *Waspik*; palende N. aan *Dussen-Munsterkerk*, O. aan *Klein-Waspik*, waar langs het zuidwaarts henen liep, met eenen hoek oostwaarts sprong en er weder ten N. van afgescheiden werd tot aan *Capelle*, waaraan deze heerl. mede ten O. paalde; Z. aan 's *Gravenmoor*, W. aan *Raamsdonk*.

Deze heerl. bestond uit den *Groot-Waspiksche-Binnenpolder*, de *Bijsters*, de *Binnen-Bijsters*, de *Buitendellen* en de *Buitendellen-van-Waspik-ten-Oosten-van-Vrouwkensvaart* en gedeelten van den *Buitendijksche-Hooipolder*, van den *Overdiepsche-Hooipolder* en van den *Oostpolder*; alsmede een klein gedeelte van den *Polder-van-'s-Grevelduin-Capelle*; bevatte het d. *Waspik* en de geh. de *Ruycht* en *Scharlo*, en besloeg eene oppervlakte van ongeveer 1520 bund.

De Herv., die er zijn, behooren tot de gem. van *Waspik*. — De R. K., welke men er aantreft, parochiëren te *Waspik*. — Men heeft in deze heerl. eene school te *Waspik*.

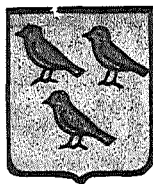
Deze heerl. behoorde in het midden der vorige eeuw aan *François Bernard Coussant*, als in huwelijk hebbende *Vrouwe Maria Catharina Eronas*, in wiens geslacht zij tot nu toe verbliven is, wordende zij tegenwoordig, vereenigd met *Klein-Waspik*, als eene heerl., zoo als wij op het art. *WASPIK* reeds gezien hebben, bezeten door den Heer *Coussant d'Alkemade*, woonachtig te Amsterdam.

WASPIK (KLEIN-), voorm. afzonderlijke heerl. in de *Langestraat*, prov. *Noord-Brabant*, *Tweede distr.*, arr. 's *Hertogenbosch*, kant. *Waalwijk*, gem. *Waspik*; palende N. aan *Dussen-Munsterkerk*, O. aan *Bederveen-Capelle*, Z. en W. aan *Groot-Waspik*.

Deze heerl. bestond uit de pold.: *Boven-de-Kerk*, *Boven-de-Kerk-over-de-Vrouwkensvaart*, den *Polder-over-de-Gentelen* en *Klein-Waspik-over-'tdiep*; bevatte het geh. *Boven-de-Vrouwkensvaart*, benevens eenige verstrooid liggende huizen, en besloeg eene oppervlakte van 682 bund. 27 v. r. 37 v. ell.

De Herv., die er wonen, behooren tot de gem. van *Waspik*. — De R. K., welke er zijn, parochiëren te *Waspik*. — In deze heerl. is geen school, maar de kinderen genieten onderwijs te *Waspik*.

Deze heerl. behoorde in het midden der vorige eeuw aan den Koning van *Pruissen*, uit de erfgoederen der *Prinsen van Oranje*. Thans maakt zij een gedeelte uit van de heerl. *Waspik*.

HET WAPEN VAN WASPIK

Door de Hoge Raad van Adel is op 28 september 1819 bevestigd in het gebruik van het tegenwoordige gemeentewapen. Dit bestaat uit een schild van azuur, beladen met drie vogels of kauwen van goud, geplaatst twee en een.

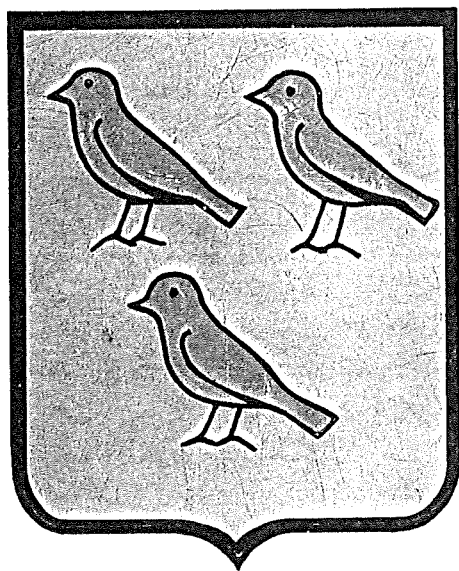
Over de oorsprong van het wapen is nog niets met zekerheid bekend. Uit het gestelde onderzoek blijkt echter dat in 1623 ambachtsheer van Wasbeek (=Waspik) was Jonkheer van Ravenschot. Diens zegel werd op 14 december 1623 door de schout gebruikt bij gebrek aan een eigen zegel. Dit toenmalige wapen van het geslacht van Ravenschot vertoont drie raven op een veld van goud.

Stellig is dit het wapen, dat tot het gemeentewapen van Waspik is geworden met verandering van opvliegende vogels in zittende vogels en verandering van kleuren.

Gezien het vorenstaande is het niet voor twijfel vatbaar dat de oorsprong van het gemeentewapen van Waspik ligt in het familiewapen van het geslacht van Ravenschot.

de
geschiedenis
van
Waspik

door
G. J. Rehm

S.A. -was. -/.

REHM, G.J.

Waspik.

Ups en Downs van een 100 jarige. 1881-1981.
Gedenkboek uitgegeven ter gelegenheid van het
100 jarig bestaan van de Koninklijke Harmonie
"Volksvlucht en Volksvermaak te Waspik.

WASPIK. 1981. 8°, 52 blz. geïll.

STB. Nr. S. 1685. *(RHM)*

msamsom 17646 III (vd) P100
25449 III (blauw)
25450 III (geel)

S.A. Was. -13.

VERSCHURE. H.,

Tussen St. Jan en Bartholomeus, of:
De Waspikse schuurkerk en zijn voorgeschiedenis.

(Waspik, 1988). 14p. fotocopie.

Stb. Nr. S 2447.

msamsom 17646 III (vd) P100
25449 III (blauw)
25450 III (geel)

S.A. -was. -0.

REHM, G.J.

De geschiedenis van Waspik.

GEERTRUIDENBERG. z-j- 8°, 137 blz. geïll.

Stb. Nr. S. 1610.

(RHM)

msamsom 17646 III (vd) P100
25449 III (blauw)
25450 III (geel)

S.A.- Was.- 11.

SCHOLS. P., ANGELUS, -o.c.d.

Levende Karmel. Levenschets van de Theresiaanse
hervorming.

Hilversum, 1963. 199 blz.

msamsom 17646 III (vd) P100
25449 III (blauw)
25450 III (geel)

Bestuur

Zoals reeds vermeld verleende graaf Jan II aan het platteland van Zuid-Holland op 9 juni 1303 handvesten, wetten en rechten, waarbij elk dorp een college van een richter (later schout) en zeven heemraden (later schepenen) kreeg. Het is echter niet uitgesloten dat zowel Groot- als Klein-Waspik een dergelijke college al eerder bezaten.

De oudst bewaard gebleven archivalia van de schepenbanken van Groot- en Klein-Waspik dateren uit de tweede helft van de 16e eeuw.

Toen bestonden er twee colleges van schout en heemraden t.w. voor de ambachtsheerlijkheden Groot-Waspik en Twaaldfhalfhoeve enerzijds en voor Klein-Waspik en 's-Grevelduin-Waspik anderzijds. De ambachtsheren, die het benoemingsrecht van schout en schepenen bezaten, zullen het niet nodig geoordeeld hebben om voor elke heerlijkheid een afzonderlijk college te vormen.

In 1602 worden de vier ambachten samengevoegd onder één bestuur, waarvan Klein-Waspik zich in het midden van de 17e eeuw weder afsplitst. In deze heerlijkheid waarin geen huizen stonden, bleef een afzonderlijke schepenbank bestaan tot in 1810.¹⁶⁶

Schout en schepenen van Groot-Waspik vormden het eigenlijke dorpsbestuur. Zij hadden het toezicht op de kerk, het onderwijs, de armenzorg en op de polders met uitzondering van de Klein-Waspikse polder. De schout, door de heer voor het leven benoemd, was hoofd van politie en presideerde de vergaderingen van het dorpsbestuur. De schepenen werden jaarlijks benoemd door de heer uit een voordracht van dubbeltallen door het zittende college. In de praktijk kwam het er op neer dat vele schepenen jarenlang hun zetel behielden en dat alleen diegenen op de voordracht kwamen die aan de zittende schepenen welgevallig waren.

Schout en schepenen vormden tezamen de rechtbank voor de behandeling van civiele zaken, de schepenbank. De berechting van criminale zaken was voorbehouden aan baljuw en mannen van Zuid-Holland te Dordrecht, waarheen gearresteerde misdadigers dienden vervoerd te worden.

Als dorpsbestuur lieten de schepenen zich bijstaan door burgemeesters, kerkmeesters en armmeesters. De twee burgemeesters waren verantwoordelijk voor de inning van belastingen en voor de uitvoering van openbare werken. Zij moesten jaarlijks rekening en verantwoording van hun administratie afleggen. Twee armmeesters en twee kerkmeesters stonden in voor de ontvangsten en uitgaven van resp. arm- en

kerkbestuur. Zij waren eveneens rekenplichtig. Een secretaris voor het leven door de heer benoemd stond allen bij. In 1687 wensten de inwoners een en ander nader vast te leggen. Schout, heemraden en gecommiteerden van de voornaamste ingezetenen van Waspik lieten op 3 november door twee Dordtse notarissen een reglement voor het bestuur opstellen. Het reglement, dat op 8 maart 1688 door commissarissen van het Hof van Holland werd geapprobeerd, bepaalde een jaarlijkse verkiezing van twee burgemeesters en een tweejaarlijkse verkiezing van twee arm- en twee kerkmeesters. Aan het begin van ieder jaar behoorde aan de burgemeesters een collecteboek ter hand gesteld te worden, waarnaar de belastingen tegen een collecteloon van 3% geïnd moesten worden. Zij waren persoonlijk aansprakelijk voor te late afdracht van 's-Lands belastingen. Burgemeesters, kerk- en armmeesters werden verplicht binnen twee maanden na afloop van hun zittingsperiode in de kerk rekening en verantwoording af te leggen aan schout, schepenen, en gecommiteerden van de ingezetenen en binnen een jaar daarna de batige saldi op straffe van executie en 4% interest af te dragen. Kerk- en armmeesters mochten als loon 2% van hun ontvangsten inhouden, doch verder niets declareren.

Uitgaven hoger dan f 5,- dienden met schriftelijke bewijzen gestaafd te worden. In geschillen over persoonlijke vorderingen van schout en heemraden ten laste van de gemeenschap konden de gedeputeerden van de ingezetenen niet door schout en heemraden overstemd worden. Geldleningen waren slechts met goedkeuring van gedeputeerden aan te gaan en geschillen daarover stonden ter beslissing aan baljuw en mannen van Zuid-Holland. Hun uitspraak was terstond bindend ook in geval een der partijen een proces mocht aanspannen.

Ter beperking van de hoge bestuurskosten schafte het reglement de uitgaven voor verteringen bij talloze gelegenheden af. In plaats ervan kwamen vaste jaarlijkse salarissen voor schout, schepenen, burgemeesters en secretaris; vaste vergoedingen voor reizen en verblijven en een legestartief voor de verrichtingen van schout, schepenen en secretaris. Het reglement vermeldt nog de aanwezigheid van een dorpsbode en van twee weegmeesters. De laatsten, jaarlijks door schout en schepenen benoemd, controleerden de maten en gewichten bij de handel-drijvende inwoners.

Er was nu wel voorzien in gedeputeerden der burgerij bij het dorpsbestuur, maar men had verzuimd de wijze van hun benoeming en hun aantal vast te leggen. Een verschil van mening hierover leidde tot een ampliatie van het reglement. Deze op 16 juli 1719 door een commissaris van de Hoge Vierschaar geapprobeerde toevoeging behelsde dat een viertal gedeputeerden - ook wel gecommiteerden of gemeensmannen genoemd - met meerderheid van stemmen gekozen moest worden door en uit de in het dorp gegoede en geërfde ingezetenen met inbe-

grip van de schout. De twee oudste gedeputeerden van de vier behoorden jaarlijks bij het afhoren van de rekening van de Binnenpolder door twee andere vervangen te worden.

De eerste vervanging van twee gemeensmannen op 20 maart 1721 gaf al terstond aanleiding tot geharrewar. Met 27 stemmen, waaronder die van alle schepenen, continueerde men twee gemeensmannen en verving de beide anderen. Zes ingezetenen kwamen in verzet, omdat de nieuwbenoemden nog fungeerden als burgemeesters en dus zouden medebeslissen bij de goedkeuring van hun rekening. Zij wisten op 4 april 1721 aan de Hoge Vierschaar een uitspraak te ontlokken, waarbij de door hen voorgestelde gemeensmannen werden benoemd en een nadere beslissing van 16 april, dat over de rangorde van aftreden door de vier vorigen moest geloot worden. Nadat deze beslissingen op 21 april te Waspik waren ontvangen moesten de anderen wel toegeven, doch uit een verklaring van schout en schepenen van 12 juni 1721 blijkt wel dat zij zich niet zonder meer gewonnen gaven.

Als men de namen van de verschillende partijgangsters in dit geschil noder beschouwd, dan blijkt de tegenstelling tussen katholieken en protestanten in Waspik eraan ten grondslag te liggen. Katholieken werden zoveel mogelijk uit het bestuur geweerd, doch Waspik beschikte niet over voldoende capabele protestanten om alle bestuursfuncties te bezetten. De gemeensmannen waren doorgaans katholieken.¹⁶⁷

De commissaris van de Hoge Vierschaar, die in 1719 het geamplieerde reglement goedkeurde, verplichtte het dorp om binnen een half jaar op dorpskosten een raadhuis tegen de kerk te bouwen om er alle zaken te behandelen met uitzondering van die tot dan toe in de kerk hadden plaatsgevonden en ter berging van het archief in een brandvrije kamer. Het oorspronkelijke reglement van 1687 bepaalde de deponering van alle archieven na inventarisatie in afgesloten kasten ten huize van de secretaris.¹⁶⁸

De aanbesteding van de bouw van een raadhuis op het kerkhof tegen de noordoosthoek van de kerk vond plaats op 18 augustus 1719 en werd met de leverantie van materialen voor f 987,- aangenomen. Het gebouwtje omvatte een „spreekhuys, secretarye, gang en zolder” en moest op 30 september gereed zijn.¹⁶⁹

Een langdurig geschil tussen schout en schepenen enerzijds en de gemeensmannen anderzijds ontstond over de vernieuwing en vergroting van de school. Op 26 juni 1769 had een landmeter hiervoor een plan opgemaakt, dat de Staten van Holland op 18 juli goedkeurden onder voorwaarde dat een eventuele geldlening en de bestekken aan het oordeel van de gemeensmannen onderworpen zouden worden. De aanbestedingen van timmer- en metselwerk vonden plaats op 4 en 8 augustus. Ter dekking van de bouwkosten besloot men op 9 februari 1770 in verband met de toen weer heersende veeziekte geen hoofde-

lijke omslag te doen, maar f 1.100,- tegen 3% te lenen. De gemeensmannen achtten de vergroting van de school niet noodzakelijk en meenden dat er volstaan had kunnen worden met het herstel van de vervallen staat. Om die reden onthielden zij bij de afhoring van de dorpsrekening op 19 maart 1771 hun goedkeuring aan alle posten van uitgaaf voor de herbouwde school. Schout en schepenen spanden een proces aan, omdat zij van mening waren dat de gemeensmannen hun boekje te buiten gingen. Zij hadden slechts de bevoegdheid tot het overstaan van rekeningen en tot het geven van toestemming voor het lenen van gelden. Het duurde tot 1777 eer schout en schepenen in het gelijk gesteld werden.¹⁷⁰

Vermeldenswaard is nog de inhuldiging van de ambachtsvrouwe te Waspik. Maria Catharina Emonds berichtte de schout nadat zij de ambachtsheerlijkheden Groot-Waspik, 's-Grevelduin-Waspik en Twaalfd-halfhoeve gekocht had, dat zij in september 1732 te Waspik zou arriveren. Het dorpsbestuur besloot op 28 augustus bij haar aankomst de gehele gemeente in het geweer te laten komen en met ieder geweer zes saluutschoten te lossen en haar vervolgens ten geschenke aan te bieden een zilveren theeketel met een hoog komfoor tezamen ter waarde van ongeveer 200 gulden.¹⁷¹

De komst der Fransen in 1795 maakte aan de oude bestuursvormen een einde. Provisionele Representanten van het Volk van Holland, die de plaats van de Staten ingenomen hadden, schreven reeds op 31 januari voor, dat er in maart verkiezingen voor nieuwe plaatselijke besturen gehouden moesten worden.

Op 5 maart lieten schout en schepenen van Waspik alle mannelijke inwoners boven de 18 jaar oproepen om de volgende dag in de hervormde kerk een nieuw bestuur te kiezen. De aldus verzamelde ingezetenen verzochten schout en schepenen tot nadere beslissing aan te blijven, waarop deze zich in het raadhuis terugtrokken. De secretaris bleef achter ter assistentie van het stembureau, dat uit vier door het volk gekozen personen bestond.

De stemopneming wees uit dat een nieuw bestuur was gekozen, bestaande uit een schout en zeven schepenen en daarnaast twee burgemeesters en twee weegmeesters, terwijl de secretaris was gecontinueerd. Van al deze personen was de secretaris en één schepen protestant, de katholieke meerderheid van de bevolking had zich terdege geweerd. Na driewerf geroep: „Vive la Republique” scheidde de volksvergadering.¹⁷²

Het eerste op democratische wijze verkozen bestuur bleef slechts vier maanden in functie. Onder invloed van de bezwaren tegen de op 19 maart voorgeschreven eed op de handhaving van de rechten der mens, die het stedelijk bestuur van Leiden kenbaar maakte, besloot het Waspiks bestuur op 30 maart de eedsaflegging uit te stellen. Het wenste de beslissing van hogerhand op die bezwaren af te wachten,

ook nadat de Provisionele Representanten in juni nogmaals aandrongen bleven schout en schepenen in gebreke.¹⁷³

Om dezelfde reden zullen de vier personen, die te Waspik op 11 mei door schout en schepenen benoemd werden om het Comité van Waakzaamheid te vormen, hun functies niet hebben aanvaard. De oprichting van deze plaatselijke Comité's, welke tot taak hadden te waken tegen oproerige elementen die de oude constitutie wensten te herstellen, was op 1 mei door de Provisionele Representanten verplicht gesteld.¹⁷⁴

Het Comité van Voorlichting belast met het toezicht op de nieuw gevormde plaatselijke besturen arriveerde op 1 juli te Waspik om in een speciaal belegde bestuursvergadering te vernemen op welke wijze het bestuur verkozen was, of er geen verkeerde leden onder waren en of de voorgeschreven eed was afgelegd. Vier schepenen en de beide burgemeesters verzochten aan het Comité om ontslag, doch kregen de aanzegging voorlopig aan te blijven. Acht dagen later keerden enige leden van het Comité vanuit Geertruidenberg naar Waspik terug en stelden voorlopig voor één jaar een nieuw bestuur aan. Het bestond uit een schout en acht municipale raden, w.o. drie van de oude schepenen, die allen met inbegrip van de wederom gecontinueerde secretaris de eed aflegden.

Na voorafgaand klokgelui werd de samenstelling van deze municipaliteit aan de bevolking bekendgemaakt onder toevoeging dat tot vervanging was besloten, omdat de leden van het vorig bestuur de eed niet hadden afgelegd, enige schepenen om ontslag hadden gevraagd en vooral omdat bij de verkiezing in maart niet alle weldenkende vaderlanders aanwezig waren geweest.¹⁷⁵ Het laatste bezwaar had moeten leiden tot een nieuwe algemene verkiezing en niet tot een benoeming door hogerhand. De democratie stond echter nog pas in de kinderschoenen.

De verhouding tussen katholieke en protestantse leden van het bestuur was niet in overeenstemming met de samenstelling van de bevolking. De katholieken voelden zich niet ten onrechte benadeeld en onder hen ontstond een gisting, waarvan de eerste symptomen zich in september openbaarden.

De municipaliteit wees op 18 september vier personen aan om het Comité van Waakzaamheid te vormen. Zij weigerden evenwel deze taak op zich te nemen omdat zij het benoemde dorpsbestuur onwettig achtten.¹⁷⁶

Vanuit de bevolking was bij het Comité van Voorlichting getracht een nieuwbenoemde protestantse schepen als befaamd en berucht Oranjeklant verdacht te maken. De municipaliteit berichtte op 3 oktober aan het Comité dat deze schepen niet zodanig bekend stond en zich voor geen partij uitliet en er dus sprake van was van een kwaadaardig verzinsel van zijn vijanden.¹⁷⁷

De ontevredenen behaalden weinig succes met hun pogingen tot sabotage en verdachtmaking van het bestuur. De gemoederen verhitten meer en meer. Op 28 oktober kwam het tenslotte tot een uitbarsting. Op die dag wilde de municipaliteit overeenkomstig de opdracht van hogerhand een commissie tot onderzoek der daden van vroegere ambtenaren samenstellen uit drie municipale raden en drie gekozenen door en uit de stemgerechtigde burgers. Nog voor de verkiezing kon georganiseerd worden traden zeventien ingezetenen de raadkamer binnen en verklaarden de municipaliteit onwettig.

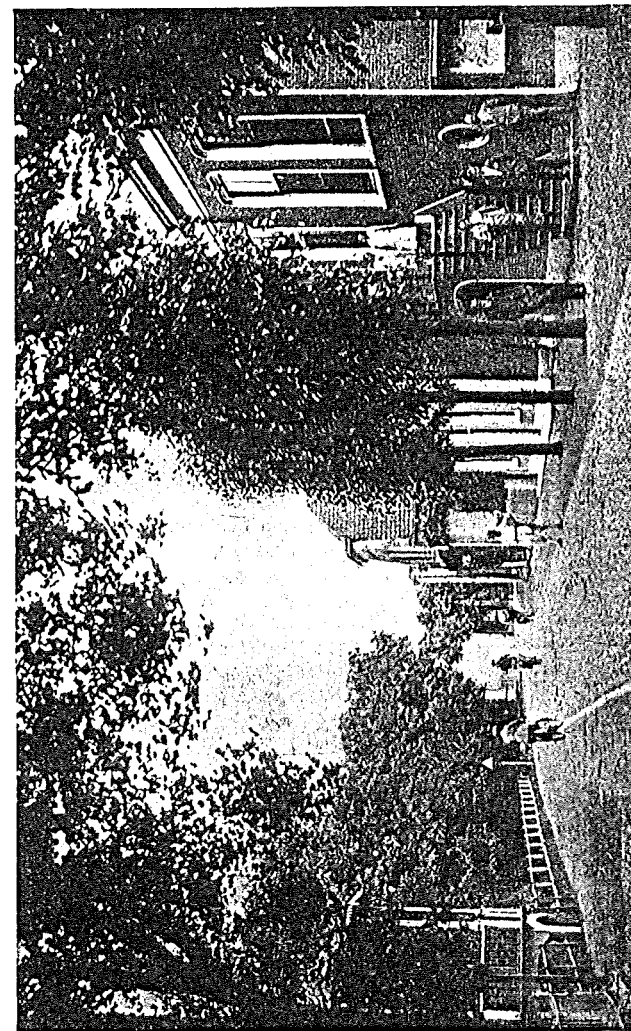
De bevolking nam het recht in eigen hand en koos drie burgers tot commissarissen ter voorbereiding van een verkiezing. De volgende dag verscheen de schout in de vergadering van het dorpsbestuur met door hem van beide kerken afgescheurde publicaties, getekend door drie z.g. commissarissen uit het stemgerechtigd volk van Waspik, waarbij de burgerij werd opgeroepen om op zaterdag 31 oktober een schout, een secretaris en negen municipale raden te verkiezen. Deze bekendmaking was bovendien door de assistent van de dorpsbode - een der zeventien genoemden - op last van de z.g. commissarissen omgeroepen. De municipaliteit zond terstond een gecommiteerde naar de Provisionele Representanten in Den Haag om hen in kennis te stellen van het voorgevallene en om richtlijnen te verzoeken.

De oproerlingen zaten niet stil. Zij drongen op 31 oktober door het venster boven het portaal de kerk binnen en luidden de klok, waarna de bevolking in de dorpschool een nieuwe municipaliteit koos en vervolgens een publicatie voor het raadhuis liet voorlezen.

Allerheiligen-zondag hield men zich stil, doch op maandag 2 november eisten de nieuw verkozenen van de schout de sleutels van het raadhuis en verboden de secretaris de verdere behandeling van dorpszaken in het bijzonder de op die dag vastgestelde publieke verkoping van enige roerende goederen. De schout weigerde de sleutels over te geven en stoorde zich ook niet aan het verbod. Na afloop van de verkoping bevond hij echter, dat de opstandige burgers het raadhuis hadden bezet nadat tevoren door twee smeden de sloten waren geforceerd.

In een vergadering ten huize van de secretaris besloot het dorpsbestuur toch naar het raadhuis te gaan, maar daar aangekomen weigerden zes personen zonder order van de nieuwe municipaliteit de oude toe te laten. De namen van vier hunner zijn bekend. Zij behoorden allen tot de katholieke jongeren, waaruit duidelijk blijkt dat de opstand uitging van de katholieken, die terecht bevreesd waren achtergesteld te worden bij de protestantse minderheid.

Schout en raden keerden terug naar de woning van de secretaris en lazen daar een schrijven van het Comité van Voorlichting van 31 oktober houdende lastgeving hun posten getrouw en kordaat te blijven waarnemen. Opnieuw zonden zij twee gecommiteerden naar Den

De Raadhuistraat in 1932 met rechts het oude raadhuis.

Haag om de zaak aan Provisionele Representanten voor te leggen. Op 4 november kon de eerder afgevaardigde mededelen dat de Representanten zich op advies van het Comité van Voorlichting achter de municipaliteit hadden gesteld en daarvan nog schriftelijk bericht zouden zenden zowel aan het bestuur als de drie z.g. commissarissen. De volgende dag kreeg de schout opdracht alle publicaties van het z.g. nieuwe bestuur af te scheuren en deelde een der katholieke raden mee, dat degene die tot schout was verkozen verklaard had deze functie niet te zullen aanvaarden.

De op 2 november naar Den Haag gezonden keerden vier dagen later weer met het bericht dat het Comité van Voorlichting in overleg met de president van Holland van mening was de zachtste weg te moeten inslaan. De municipaliteit behoorde in afwachting van nadere orders het raadhuis weer in bezit te nemen, desnoods na forcering van de deursloten.

Schout en raden gingen naar het raadhuis, waar de bode met de gewone sleutels de deur niet open kreeg. Zij keerden onverrichterzake terug naar het huis van de secretaris en besloten ter voorkoming van ongeregelde heden nog een dag te wachten. Hun moed was niet erg groot, want de volgende dag stelden zij de inneming van het raadhuis nog enige dagen uit, omdat geruchten de ronde deden dat „een hoop gemeen volk” het forceren der sloten met geweld zou beletten. In die geest zonden zij een schrijven aan het Comité van Voorlichting.

Toen op 9 november de deur van het raadhuis openstond, wisten de leden van de municipaliteit ondanks het verzet van de assistent-bode tot de deur van de raadkamer door te dringen. Deze deur was echter gesloten en de assistent-bode deelde desgevraagd mede dat hij hen op last van de municipaliteit tegenhield en dat hij hen wel als burgers tot de vergadering kon toelaten, maar niet als municipaliteit want die was al in vergadering in de raadkamer bijeen. Om zich niet aan gevreesde onaangenaamheden bloot te stellen verlieten zij onder protest het raadhuis en zonden de secretaris met een brief naar de Provisionele Representanten.

Hij kon bij zijn terugkeer op 12 november mededelen dat een commissie uit de Provisionele Representanten poolshoogte zou komen nemen om daarna een einde aan de onrust te maken. Deze commissie, bestaande uit de heren Swart en Hofdijk, arriveerde op zaterdag 14 november te Waspik en werd verwelkomd door een deputatie uit de municipaliteit, die tevens de toestand uiteenzette. De commissie stak ook haar voelhorens uit onder de opstandigen en nodigde daarna op 16 november de wettige municipaliteit ten raadhuis uit. Niettegenstaande het dorpsbestuur verklaarde zich te willen houden aan de voorgaande uitspraken, waarbij het gehandhaafd was en dus niet te willen medewerken aan een verkiezing, liet de commissie de klok luiden en las Swart een publicatie voor, waarbij alle mannen boven de

20 jaar en in de dorpslasten mededragende werden opgeroepen ter verkiezing van een municipaliteit. Vervolgens brachten de z.g. secretaris en de assistent-bode stembiljetten rond en haalden die weer op, waarna de commissie vertrok.

Na uitstel van zijn bezoek keerde Hofdijk op zaterdag 28 november terug en verzocht de municipaliteit bij de stemopneming te assisteren. Hoewel huiverig wilde zij daar aanvankelijk aan voldoen, doch zij trok zich terug toen bleek dat alle niet door het armbestuur bedeelde mannen tot de stemgerechtigden waren gerekend en bovendien was zij ervan overtuigd dat velen zich van stemming hadden onthouden, omdat die niet was geschied volgens de bepalingen van de voorgaande publicatie.

De municipaliteit schreef op 1 december aan de Provisionele Representanten, dat Hofdijk dezelfde dag met de uitslag van de verkiezingen was vertrokken, na de sleutels van het raadhuis te hebben overgegeven aan de secretaris met de opdracht aan het bestuur te berichten dat het in functie moest blijven en dat het zonder grote noodzaak het raadhuis niet mocht betreden. Zij deelde tevens mede niet te weten hoe de stemopneming geregeld was, doch enigszins de drie assistenten kennende er niet aan te twifelen dat niet-stemgerechtigden tot de verkiezing waren toegelaten.

Op 19 december was er nog geen bericht binnen, wel had de municipaliteit vernomen dat Hofdijk een publicatie had gezonden, waarbij de brave burgers vermaand werden zich stil te houden en dat dan de gemaakte afspraken zouden nagekomen worden. De publicatie aangeplakt te Waspik was ondertekend door H. J. Meller, zodat men mag aannemen dat de op 1 april 1795 opgerichte Vaderlandse Sociëteit voor Waspik en 's-Grevelduin-Capelle, waarvan Meller secretaris was, achter de beweging zat.¹⁷⁸ Gijsbert Deckers uit Capelle, die bij de verkiezing op 31 oktober had geassisteerd, maakte waarschijnlijk ook deel uit van die sociëteit.¹⁷⁹

Deze sociëteit trad naar buiten eveneens eigengereid op. Aan het gemeentebestuur van 's Gravenmoer richtte zij op 12 juni 1795 een brief, waarin categorisch gevraagd werd waarom dit dorp niet mee wenste te doen aan het zenden van gedeputeerden naar de vergadering van kleine steden en dorpen te Leidsendam. Te 's Gravenmoer was de verontwaardiging over de inhoud van de (niet bewaarde) brief zo groot, dat men weigerde daarop te antwoorden.¹⁸⁰

Weer ging een lid van de municipaliteit met een brief naar Den Haag. Vooral het feit dat het bestuur niet in het raadhuis en dus niet bij de archieven mocht komen leverde in deze moeilijke en drukke tijd van inkwartieringen en vorderingen vele moeilijkheden op. Wel was het de secretaris toegestaan, mits vergezeld van twee burgers, het raadhuis te betreden. De leden van de municipaliteit voelden er niets voor op deze wijze begeleid te worden.

Tweede Kerstdag deelde de gecommitteerde mede dat hij de brief ter hand had gesteld aan de president van Holland, die bij de Provisionele Representanten op spoedige afdoening zou aandringen. Terstond zond men nog een schrijven aan het Comité van Voorlichting om ook langs deze weg een onmiddellijke afdoening der kwestie te bepleiten.

Op 19 januari - er was nog geen beslissing genomen - legden de schout en acht leden hun functies neer, maar aanvaardden die weer toen eind januari een decreet van de Provisionele Representanten van 22 januari binnenkwam, waarbij de op 9 juli 1795 aangestelde municipaliteit van Waspik bevolen werd in functie te blijven.

Aan de opstand werd door het ingrijpen van de Baljuw van Zuid-Holland met zijn dienders kort nadien een einde gemaakt.¹⁸¹

In juli 1796 behoorde de voor één jaar aangestelde municipaliteit vervangen te worden. Het Provisioneel Bestuur van Holland informeerde op 21 juni of er een geregelde verkiezing gehouden kon worden. De municipaliteit berichtte dat dit mogelijk was, mits de oproeping tijdig en uiterlijk vóór 9 juli zou geschieden en dat zij zowel als de burgerij reikhalzend uitzag naar ontslag. Vier leden schreven twee dagen later met toestemming van de gehele municipaliteit te vrezen dat een verkiezing niet in alle rust zou kunnen plaatsvinden. Zij bereikten dat er geen nieuwe verkiezingen uitgeschreven werden. Op 8 juli besloot de municipaliteit af te kondigen dat zij bij decreet van 21 juni 1796 voorlopig was gecontinueerd.¹⁸²

Het nog steeds fungerende gemeentebestuur deelde op 20 juli 1797 aan hogherhand mede, dat de schout en een lid hun functies binnen een week wensten neer te leggen, terwijl alle overige leden van hun ambt ontheven wilden worden. De schout bedankte inderdaad twee dagen later, waarna de municipaliteit telkens voor een periode van vier weken een president uit haar midden benoemde.¹⁸³

Het Provinciaal Comité van Holland decreteerde op 26 juli dat alle leden moesten aanblijven of hun functie hervatten. De schout trok er zich niets van aan en een der leden verscheen niet meer ter vergadering.¹⁸⁴

Eerst na de nieuwe indeling van ons land, waarbij de streck ten zuiden van de Oude Maas tussen Raamsdonk en Vlijmen het Departement van de Dommel ging uitmaken, kwamen de agenten Smolders en Smits van het Administratief Bestuur van het voormalig gewest Holland in het District van het Zuiden op 22 maart 1798 te Waspik, waar zij na een „treffelijke aanspraak” het bestuur vervingen door een schout en acht leden en de secretaris opnieuw continueerden.

Onder de acht leden waren de vorige schout en vier leden van het ontslagen bestuur w.o. drie protestanten; de schout en vijf leden w.o. vier nieuwe, waren katholiek. Degene, die zich de keuze tot schout door de opstandigen in 1795 niet had laten welgevalen, behoorde

thans tot de leden. Bij deze aanstelling is dus zeker met de wensen van het roerige deel der bevolking rekening gehouden.¹⁸⁵

Eind 1802 was dit bestuur gereduceerd tot vier leden, aangezien er twee overleden waren, een al een jaar tevoren afstand gedaan had en een ander voortdurend wegens zijn drukke werkzaamheden afwezig was.¹⁸⁶ Het Departementaal Bestuur van Holland, waaronder Waspik toen ressorteerde - de oude historische grenzen waren in 1801 hersteld - bepaalde op 4 januari 1803 dat het bestuur in afwachting van de reorganisatie zolang maar met vier leden moest doorgaan.¹⁸⁷ Er was inderdaad een reorganisatie op handen zoals blijkt uit het reglement voor het gemeentebestuur, dat op 16 november 1802 door de burgerij werd goedgekeurd. Het Departementaal Bestuur keurde het op 12 januari 1804 goed en benoemde toen een nieuw gemeentebestuur, bestaande uit een schout en zes leden. Reglementair moesten er zeven leden zijn en onder de namen der benoemden kwamen er twee voor die te Waspik onbekend waren en een nieuwbenoemde bedankte voor de functie. Ter bespreking van een en ander toog de schout op 21 januari 1804 naar Den Haag.

Op 3 februari ontving men te Waspik een nieuwe aanstelling van zeven leden w.o. de naam van een overledene, terwijl een ander wegens hoge ouderdom zijn benoeming niet wenste aan te nemen. De vijf overigen werden op 6 en 14 februari beëdigd en namen op de laatste datum het bestuur van de oude municipaliteit over. In de loop van februari werd hun aantal tot zeven uitgebreid.¹⁸⁸

Het reglement bepaalde de verkiesbaarheid der zeven leden van het gemeentebestuur en de vier jaarlijks te vervangen gemeensmannen of gecommitteerden uit de gemeente, die slechts medezeggenschap verkregen bij het vaststellen van nieuwe belastingen. Tevens werden vastgelegd de rechten en plichten van het gemeentebestuur t.a.v. de volontaire rechtspraak, het toezicht op brandweer, politie, armenzorg en op het onderhoud van wegen en dijken, evenals de plichten van de jaarlijks te benoemen twee burgemeesters en de tweejaarlijks te benoemen twee armmeesters.

Het gemeentebestuur behield, zolang de polders geen zelfstandig bestuur kregen, het toezicht over die polders met inbegrip van het afhooren van de polderrekeningen opgesteld door de ten overstaan van het gemeentebestuur door en uit de ingelanden gekozen poldermeesters.

Na de oprichting van het Koninkrijk Holland in 1806 kwam wederom een nieuwe indeling van ons land tot stand. De Langstraatdorpen werden in 1807 aan Brabant toegevoegd. Te Waspik waren er toen wegens de verhuizing van een hunner nog maar zes leden van het gemeentebestuur - schepenen genoemd - in functie.¹⁸⁹ De reglementair voorgeschreven jaarlijkse vervanging van een schepen door de kiesgerechtigde ingezetenen vond niet plaats. Tot aan de inlijving van Neder-

land bij Frankrijk in 1810 bleef het gemeentebestuur met zes schepenen voortgaan.

Napoleon deelde de Langstraat in bij het Departement der Rijnmonden, dat qua grootte veel overeenkomst vertoonde met dat van de Dommel uit 1798. De prefect van dit departement benoemde op 6 augustus 1810 een municipale raad van tien leden, w.o. de vorige schout, de secretaris en twee schepenen. De oude schout aanvaardde de benoeming als raadslid niet. Zeven nieuwbenoemden werden op 22 augustus door het oud bestuur beëdigd, twee anderen legden de eed af op 27 juli 1811 en 9 januari 1812.¹⁹⁰

Als hoofd van het bestuur benoemde de prefect op 13 juli 1810 een maire en een adjunct-maire. Zij toonden op 4 augustus hun aanstelling te Waspik, doch stelden aan het oude bestuur voor met de gewone zaken door te gaan tot zij hun instructies ontvangen zouden hebben. De laatste vergadering van het oud bestuur werd op 1 december 1810 gehouden; maire en municipale raden kwamen op 7 november 1810 voor het eerst bijeen.

De maire stelde op 17 november 1810 een nieuwe gemeentesecretaris aan.¹⁹¹

In 1810 werd ook het afzonderlijk bestuur van Klein-Waspik opgeheven en deze voormalige heerlijkheid aan het dorp Waspik toegevoegd. Vijf raadsliden werden op 25 februari 1813 door de prefect vervangen. Zij namen op 20 maart na beëdiging zitting.

Na de verdrijving der Fransen in maart 1814 bleven maire, adjunct-maire en zeven municipale raden in functie als provisionele burgemeester, provisionele adjunct-burgemeester en gemeenteraad. Een nieuwe raad werd op 21 januari 1821 geïnstalleerd. Zij was samengesteld uit een schout en tien raadsliden, die overeenkomstig de grondwet door Gedeputeerde Staten waren benoemd. Dit college stelde ook de twee assessoren aan, die door en uit de raadsliden waren gekozen. Alle raadsliden behoorden tot de groep der twintig notabelste inwoners van Waspik, bestaande uit zeventien landbouwers, een brouwer, een notaris zijnde de vroegere secretaris en een particulier.

Na de afkondiging van het reglement op de besturen ten plattelande stelden Gedeputeerde Staten in 1825 een nieuwe raad van zeven leden aan met aan het hoofd de tot burgemeester benoemde schout. Twee raadsliden werden als assessoren voorgedragen en door de Commissaris des Konings benoemd.

De eerste door de bevolking gekozen raad kon na de afkondiging van de nieuwe gemeentewet in oktober 1851 worden geïnstalleerd. De zeven raadsliden kozen uit hun midden twee wethouders.

Bij de achtste algemene volkstelling bleek het inwonertal van Waspik de 3.000 te zijn gepasseerd, om die reden werd de raad in 1901 uitgebreid tot elf leden.

Samenwerking met andere dorpen

Raamsdonk, Waspik, Capelle, Besoyen, Sprang en 's Gravenmoer behoorden oudtijds tot het gedeelte van Zuid-Holland, dat aangeduid werd als de Moerkant en waartoe ook Hoge en Lage Zwaluwe, Drimmelen en Standhazen, Dussen en Werkendam gerekend werden en waartussen de stad Geertruidenberg met het daaronder ressorterende dorp Made als afzonderlijke eenheid gelegen waren.

De zes eerstgenoemde dorpen worden in 1542 voor het eerst in de geschiedenis aangeduid als de Zes-Zuid-Hollandse dorpen in de Langstraat. De loop der gebeurtenissen en de gezamenlijk op te brengen belastingen noodzaakten deze dorpen tot gemeenschappelijk overleg. Vooral de Tachtigjarige Oorlog zorgde voor een nauwe band. Herhaaldelijk gingen verzoekschriften van de gezamenlijke dorpen uit, waarmee zij vaak resultaten bereikten, die elk dorp afzonderlijk nimmer zou behaald hebben. Hun eensgezind optreden naar buiten bood grotere kansen om iets van de overheid gedaan te krijgen en drukte bovendien de kosten, omdat zij ter behartiging van hun belangen in Den Haag niet elk een procureur in de arm behoefden te nemen of geëmitteerden te zenden.

Het is niet bekend of er in de 16e en 17e eeuw al vergaderingen op vastgestelde dagen belegd werden. Waarschijnlijk kwamen afgevaardigden der dorpen alleen bijeen wanneer er gezamenlijke problemen te bespreken waren. Voor het schriftwerk in deze vergaderingen beschikten de dorpen over een griffier in de persoon van de secretaris van Capelle, wiens archief verloren is gegaan.

Vanaf 1715, kort na het overlijden van de griffier, zijn notulen van de vergaderingen der zes dorpen in afschrift bewaard gebleven. De notulen werden sedertdien gehouden door de secretarissen der dorpen, waar de vergaderingen plaats vonden. Zij zonden afschriften daarvan aan alle dorpsbesturen toe.

In deze tijd was het een gewoonte minstens eens per jaar op 30 september bijeen te komen. Op deze datum ging het presidium van de vergaderingen van de ene dorpschout op de andere over. De bijeenkomsten werden eveneens bij toerbeurt in elk dorp belegd. Voor de volgorde der toerbeurt ging men uit van de grootte van de quote van elk dorp in de landsbelastingen. Zo volgden elkander op Raamsdonk, Waspik, Capelle, Besoyen, Sprang en 's Gravenmoer. Het archief verhuisde jaarlijks met de wisseling van het presidium van dorp naar dorp.

Nadat de vergaderingen op 30 september in onbruik waren geraakt en er zelfs jaren zonder bijeenkomsten voorkwamen, trof men op 7 november 1740 een nieuwe regeling. Deze hield in een jaarlijks op 1 oktober - of indien dat een zaterdag of zondag was iets later - te houden bijeenkomst in het dorp waar de president van het jaar woonde. De president moest op die dag rapport doen van al hetgeen tijdens zijn presidium was voorgevallen en daarna de kist met het archief en het resolutieboek aan zijn opvolger overgeven. Een boete van 30 stuiver ten behoeve van de armen was te betalen door degenen, die meer dan een half uur te laat ter vergadering arriveerden. De vergaderingen vingen gewoonlijk 's-morgens om 10.00 uur aan. De vergaderden mochten alleen de punten van de te voren rondgezonden agenda behandelen. De bijeenroeping van buitengewone vergaderingen kon alleen geschieden door de president nadat hij in overleg met de afgegangene president de noodzakelijkheid van een desbetreffend verzoek had beoordeeld. Het stemrecht was voorbehouden aan de schouten of de voornaamste geëmitteerden der dorpen; aan zes personen dus, die met de secretaris aan een tafel zaten. Andere geëmitteerden hadden geen inspraak, tenzij met verloop van de president. Wel was ruggespraak toegestaan. Stemming en uitbrengen van advies geschiedde in volgorde van de toerbeurt met dien verstande dat eerst degene die het volgende jaar president zou worden zijn stem uitbracht.

Soms namen een of meer dorpen gedurende enige tijd geen deel aan de buitengewone vergaderingen, omdat zij bij de behandelde zaken geen belang meenden te hebben. Enkele malen liet men ook geëmitteerden van Klein-Waspik, Capelle-Nederveen en Vrijhoeven-Capelle toe. Van Vrijhoeven namen waarschijnlijk al na 1 oktober 1753 afgevaardigden geregeld aan de vergaderingen deel, want op die dag werd toegestaan aan Capelle voortaan een delegatie van vijf personen te zenden. Inning van boetes voor telaar komen geschiedden op 24 maart 1756 van Waspik en op 4 maart 1786 van Sprang. De toegestane tijd voor het telaar in de vergadering verschijnen werd op 1 oktober 1798 teruggebracht op een kwartier.

De regeling van 1740 bracht mede, dat er nadien twee toerbeurten voor de plaats van vergadering aangehouden werden t.w. de eerste voor de jaarlijkse vergaderingen op 1 oktober en de tweede voor de tussentijdse buitengewone bijeenkomsten.

De onkosten van het besolliciteren van zaken voor de gezamenlijke dorpen, de leges van schouten en secretarissen en de honoraria van procureurs en advocaten verdeelden de zes dorpen ponsd ponsd wijze. De dorpskist met het archief, waarvan hierboven sprake is, was in 1724 overeenkomstig een besluit van 28 september van dat jaar vervaardigd.

De jaarvergadering van 1793 kon tengevolge van de tijdsomstandigheden pas op 6 november belegd worden en die van 1794 eerst op 16

februari 1795. Inde volgende jaren hield men weer de hand aan de vastgestelde datum.

„Tot menagement van kosten en meerdere convenientie van alle dorpen” belegde men in de Franse tijd echter de buitengewone vergaderingen steeds in het dorp waar de president woonde. De toerbeurt voor het bijhouden der notulen door de dorpssecretarissen hield men daarbij wel aan.

Vanaf 5 oktober 1808 wenste Sprang niet meer deel te nemen. In 1810 was het presidium bij de schout van 's-Grevelduin-Capelle, die de jaarvergadering tegen 1 oktober nog wel uitschreef, maar niet door kon laten gaan, omdat de andere dorpen niet langer prijs stelden op gezamenlijk overleg en dus geen gecommitteerden zonden.

Het archief bleef in Capelle achter, waar het niet meer teruggevonden is.¹⁹²

In de noten wordt verwezen naar de volgende geraadpleegde literatuur:

- AA, A. J. van der - Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden. Delen 7 en 12. Gorinchem, 1846-1849.
- BACHIENE, W. A. - Vaderlandse geographie. Dl. I b. Amsterdam, 1791.
- BEERMAN, V. - Caspar van Eijck, Staatsch hoogschout over de Meierij van 's-Hertogenbosch. In: Bossche Bijdragen, Jrg. XIX, 1948/49, p. 103 sqq.
- BOKHOVEN, A. J. L. van - De Heren van Zijdwinde. Nog enkele Heerlijkheden in de huidige provincie Noord-Brabant. In: Brabantse Leeuw, Jrg. 12, 1963.
- BONDAM, A. C. - Inhoudsbeschrijving van het Cartularium van Zuidewijn-ambacht. In: Verslagen omtrent 's Rijks oude archieven, Jrg. XXVI, 1903, p. 98 sqq.
- CLOUX, A. P. A. du - Het tweehonderdvijftig jarig bestaan der Hervormde Gemeente van 's-Grevelduin-Kapelle en Vrijhoeven ... Rotterdam, 1860.
- DALEN, J. L. van - Inventaris van het archief der gemeente Dordrecht. I. De Grafelijke tijd, 1200-1572. Dordrecht, 1909-1912.
- EERENBEEMT, H. F. J. M. van den - In het spanningsveld der armoede. Agres-sief pauperisme en reactie in Staats-Brabant. Tilburg, 1968.
- EYCK, J. van der - Corte beschrijvinghe mitsgaders hantvesten, privilegien enz. van den lande van Zuyt-Hollandt. Dordrecht, 1628.
- FOCKEMA ANDREAE, S. J. - De Grote of Zuidhollandse Waard. Leiden, 1950.
- FRENKEN, A. M. - De Abdij van St. Truiden in de geschiedenis van Aalburg en Alem. In: Brabantia, Jrg. 5, 1956, p. 178 sqq.
- FRENKEN, A. M. - De Bossche Bisschop Michael Ophovius O.P. In: Bossche Bijdragen, Jrg. XIV, 1936/37, p. 15 sqq.
- FRENKEN, A. M. - Kerkvisitaties van Sonnius en zijn opvolgers. In: Bossche Bijdragen, Jrg. III, 1919/20 p. 212 sqq. en Jrg. IV, 1921/22, p. 120 sqq.
- FRUIN, R. - Enquete ende informatie upt stuck van der reductie ende reformatie van den schiltaelen ... over de landen van Hollant ende Vrieslant. Gedaen in den jaere MCCCCXCIII. Leiden, 1877.
- FRUIN, R. - Informacie up den staet, faculteyt ende gelegentheyt van de steden ende dorpen van Hollant ende Vrieslant ... Gedaen in den jaere MDXIV. Leiden, 1866.
- GEDENKBOEK der Congregatie van de Zusters der H. Maagd Maria, genaamd het Gezelschap van Jezus, Maria, Jozef, uitgegeven bij gelegenheid van haar Honderd-jarig bestaan. Z.pl., 1922.
- GOOSSENS, Th. - Kerk- en kloostervisitaties in het bisdom 's-Hertogenbosch uit de 16e eeuw. In: Bossche Bijdragen, Jrg. XXV, 1960/61, p. 233 sqq.
- GOSESSE, I. H. en N. JAPIKSE - Handboek tot de staatkundige geschiedenis van Nederland, 's-Gravenhage, 1920.
- GROOT PLACAETBOEK van de Staten Generaal der Vereenighde Nederlanden ... 's-Gravenhage, 1658-1797.
- HAMAKER, H. G. - De rekeningen der grafelijkheid van Holland onder het Henegouwsche Huis. Dl. I. Utrecht, 1875.
- HAMMEN Nzn., J. van der - Eerste officieele grensscheiding tusschen Holland en Brabant 1388. In: Taxandria, Jrg. VIII, 1901, p. 113 sqq.
- HAMMEN Nzn., J. van der - Iets omtrent de oudste geschiedenis van 's-Grevel-duin-Capelle (1200-1650). In: Taxandria, Jrg. XXX, 1923, p. 137 sqq. en p.161 sqq.
- HARDENBERG, H. - Toponymische gegevens betreffende het Land van Heusden en Altena. In: Brabantia, Jrg. 2, 1953, p. 20 sqq.
- HENKEL, O. V. en A. HALLEMA - Drie eeuwen protestantisme ten zuiden van de Moerdijk. 's-Gravenhage, 1948.
- HEDENDAAGSE HISTORIE of Tegenwoordige staat van alle Volkeren. Dl. XVII, Amsterdam, 1749, p. 598 sqq.
- KASTEEL, J. - Geschiedenis van de Maas en de Nieuwe Maasmond. (Heusden), 1964.

- KLEYNTJENS, J. - Rekeningen van den polder van Groot Waspick ... In: Taxandria, Jrg. 20, 1913, p. 154 en 236 sqq.
- LEPPER, J. L. M. de - Oorlogsbelevissen van een Brabants Dorp. In: Jaarboek van „De Oranjeboom”, Jrg. IV, 1951, p. 10 sqq.
- MIERIS, F. van - Groot Charterboek der Graaven van Holland, van Zeeland en Heeren van Vriesland ... Leyden, 1753-1756. 4 delen.
- MOLLENBERG, C. J. - Geertruidenberg in 1813/14. In: Historisch gedenckboek der herstelling van Neêrlands onafhankelijkheid in 1813. Haarlem, 1913, p. 512 sqq.
- MOLLENBERG, C. J. - Onuitgegeven bronnen voor de geschiedenis van Geertruidenberg. 's-Hertogenbosch, 1899.
- MOMMERS, A. R. M. - Brabant van Generaliteitsland tot Gewest. Nijmegen, 1953.
- ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEDEN, De, van de tuinbouw in Waspik e.o. Rapport van het E.T.I. voor Noord-Brabant. Z.pl., 1963.
- PIOT, Ch. - Cartulaire de l'Abbaye de Saint-Trond. Dl. I. Bruxelles, 1870.
- PIRENNE, H. - Le livre de l'Abbé Guillaume de Ryckel (1249-1272). Polyptique et comptes de l'Abbaye de Saint-Trond au milieu du XIIIe siècle. Bruxelles, 1896.
- PLACIDUS O.M.Cap., P. - Rebellen in 1572 te Oosterhout en te Etten gevangen genomen, binnen Breda verhoord en terechtgesteld. In: Jaarboek van „De Oranjeboom”, Jrg. III, 1950, p. 53 sqq.
- POEL, J. M. G. van der - De Landbouwenquête van 1800. II. Zeeland, Noord-Brabant, Utrecht, Gelderland en Overijssel. In: Historia Agriculturae, Jrg. II, 1954. Langstraat, p. 97 sqq.
- RAPPORT betreffende de verbetering van den waterstaatkundigen toestand van de stroomgebieden van Beneden-Donge en Oude Maasje, van het poldergebied ten zuiden van den Amer en van den Noordbrabantschen Biesbosch, Waalwijk, (1934).
- RENTENAAR, R. - Wendelnesse. Bijdrage tot de ontginningsgeschiedenis van de westelijke Langstraat. In: Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven en de Commissie voor Naamkunde te Amsterdam, Jrg. 40, 1964, p. 73 sqq.
- SASSE VAN YSEL, A. van - Eenige bladzijden uit de geschiedenis van den patriottentijd te 's-Hertogenbosch. In: Taxandria, Jrg. 7, 1910, p. 234 sqq.
- SCHUTJES, L. H. C. - Geschiedenis van het Bisdom 's-Hertogenbosch. Dl. V. St. Michiels-Gestel, 1876.
- SLICHER VAN BATH, B. H. - De agrarische geschiedenis van West-Europa. Utrecht/Antwerpen, 2e dr., 1962.
- SMIT, J. P. W. A. - Voorloopige inventaris van het Rechterlijk archief van Groot-Waspik. Idem van Klein-Waspik. Inleiding. Ms.
- STATISTISCH TAFEREEL der Provincie Brabant. 's-Hertogenbosch, 1815.
- SYPESTEYN, J. W. van en J. P. de BORDES - De verdediging van Nederland in 1672 en 1673. 's-Gravenhage, 1850.
- VERCAUTEREN, E. E. M. - De Langstraat op de drempel der nieuwste geschiedenis. In: Brabantia, Jrg. 8, 1959, p. 149 sqq.
- VOORDT PIECK, L. van der en M. KUIJL - Statistiek der Provincie Noord Brabant, volgens de uitkomsten van het kadaster ... 1842. Maastricht, 1845.

104. Ib. 4/3; 8/4; 31/5-1727; 3/4 en 15/4-1751 en 2/10-1752.
105. Notulen zes dorpen: 2/10-1738.
106. Ib.: 25/6; 5/8; 1/10; 17/11-1749; 21/2; 20/4; 1/10-1750; 3/4; 15/4-1751 en 2/10-1752.
107. Ib.: 26/7-1762.
108. G.A. Waspik - Resoluties 1767-1794, fol. 53vo, 117 en 130vo.
109. G.A. 's Gravenmoer - Stukken betreffende algemene jachten op bedelaars e.d. 1798-1802.
110. Notulen zes dorpen: 2/10 - 9/11-1804.
111. GOSSES en JAPIKSE.
112. G.A. Waspik - Stukken betreffende inkwartieringen en legerdiensten. 1749.
113. Notulen zes dorpen: 1747-1752.
114. G.A. Waspik - Resolutie Gecomm. Raden van Holl. betreffende de inspectie van het retranchement te Waspik. 1751.
115. Notulen zes dorpen: 26/11-1784 en 26/1-1785; G.A. Waspik - Resoluties 1767-1794, f.92-v-99v 8/1-1785 - 25/2-1785.
116. Ib. f.104-107 en f.111v-112 20/9-1785 - 7/2-1786.
117. G.A. 's Gravenmoer: Resoluties 1787-1788 en SASSE van YSSELT.
118. G.A. Waspik - Resoluties 1767-1794, f.119v en 122.
119. GOSSES en JAPIKSE.
120. MOLLENBERG - Onuitgegeven bronnen . . . , p. 93 sqq.
121. Ibidem, p. 102-103.
122. G.A. Waspik - Resoluties 1767-1794, f.139vo.
123. Ib. - Stukken betreffende de schadeloosstelling van eigenaren der 28 afgebroken huizen. 1793-1797 en Stukken betreffende leveranties aan Franse troepen. 1795-1798.
124. Ib. - Idem en Resoluties 1767-1794, f.144 en 145, 17/6-1793 en 12 en 16/7-1793.
125. Ib. - Stukken betreffende leveranties aan Franse en Hollandse troepen. 1793. Hierin: Rekening van legerdiensten in 1793, afgehoord 28/9-1793.
126. Ib. - Resoluties 1767-1794, f.141, 10/3-1793.
127. Ib. - " " " " , f.149vo, 1/7-1795 en Resoluties 1794-1796, rekest 25/4-1795.
128. Notulen zes dorpen 13 en 18/7-1794 en Resoluties Waspik 1767-1794, f.152, 10/7-1794.
129. G.A. Waspik - Notulen 1794-1796, 18/8; 8/9 en 7/10-1794.
130. G.A. Waspik - Notulen 1796-1797, schrijven 24/5-1796.
131. Ib. Notulen 1794-1796, 29/12-1794.
132. GOSSES en JAPIKSE en MOLLENBERG - Onuitgegeven bronnen . . . , p. 111-113.
133. G.A. Waspik - Notulen 1796-1797, schrijven 14/5-1796.
134. Ib. - Notulen 1794-1796, 5/2-1795.
135. Ib. - Notulen 1794-1796, staat 8/5-1795, resolutie 2/2-1795 en schrijven 16/3-1795 en Stukken betreffende leveranties aan Fransen, 1795-1798.
136. Ib. - Notulen 1794-1796, 8 en 20/4-1795.
137. Ib. - Idem, rekest 25/4-1795.
138. Ib. - Idem, rekesten 21/3 en 25/4-1795 en staat van schade 4 en 5/9-1795. Stukken betreffende leveranties aan Fransen. 1795-1798.
139. Ib. - Notulen 1794-1796, resoluties 5 en 18/5-1795.
140. Ib. resoluties 31/7; 3/8 en 5/8-1795.
141. Ib. " 27/7-1795.
142. Ib. " 17/7-1795.
143. Ib. " 17/8; 5/9; 24/9; 9/11; 16/11; 19/11 en 20/11-1795.
144. Ib. " 17 en 25/4-1795.
145. Ib. " 16/6 en 1/7-1795.
146. Ib. " 4 en 10/5-1796 en Notulen 1796-1797, lijst 11/6-1796.
147. Ib. " 8/8-1795.
148. Ib. resoluties 3/2 en 19/12-1796.
149. Ib. - Notulen 1797-1798, resolutie 3/1-1798.
150. Ib. - Notulen 1802-1806, " 19 en 25/11-1805.
151. Stukken betreffende leveranties aan Fransen, 1802-1806. Hierin: Lijst van inkwartieringen en overnachtingen 1802-1806.
152. Stukken betreffende leveranties aan Fransen, 1809-1815.
153. Ib. - Uitg. stukken burgemeester, 1810-1813, f.4, 6/11-1810 en Stukken betreffende de quotisatie van ingezetenen bij wijze van voorschot voor de op te brengen gelden wegens requisities door de Fransen, 1810 en Quotisatiebiljetten, 1811.
154. Register van uitgaande brieven, 1807-1810, 1/5-1810.
155. Uitg. stukken burgemeester 1810-1813, 28/10 en 4/12-1811.
156. G.A. Waspik - Repartitie van de schadeloosstelling wegens invasie der Engelsen in 1809, 1812.
157. MOLLENBERG - Geertruidenberg in 1813/14, p. 115-116.
158. G.A. Waspik - Uitg. stukken burgemeester 1813-1818, f.2vo, 24/12-1813.
159. Ib. - Raadsnotulen 1810-1819, f.69, 11/12-1813.
160. Ib. - " " " " , f.70, 7/1-1814.
161. Ib. - Uitg. stukken burgemeester 1813-1818, fol. 15vo, 12 en 13/2-1814.
162. Ib. - " " " " " " , fol. 17, 18/2-1814.
163. Ib. - " " " " " " , fol. 48, 12/9-1814.
164. Ib. - Raadsnotulen 1810-1819, f.74, 5/2-1814; f.74v, 19/3-1814; f.82, 30/12-1814; f.84v, 14/3-1815; f.85v, 19/5-1815; f.87, 2/10-1815; f.88, 31/10-1815.
165. Ib. - Raadsnotulen 1820-1830, f.193v, 11/4-1828.
166. SMIT.
167. G.A. Waspik - Stukken betreffende geschillen tussen gemeensmannen en burgemeesters, kerk- en armmeesters, 1690-1728.
168. Ib. - als voor en Accoord tussen gemeensmannen en dorpsbestuur, 1719.
169. Ib. - Bestekken van dorpswerken, 1711-1807.
170. Ib. - Stukken betreffende geschil tussen dorpsbest. en gemeensmannen, 1777 en Resoluties 1767-1794, f.13vo en f.56-58.
171. Ib. - Resoluties 1699-1767, 28/8-1732.
172. Ib. - Notulen 1794-1796, 5 en 6/3-1795.
173. Ib. - Idem 30/3 en 15/6-1795.
174. Ib. - Idem 11/5-1795.
175. Ib. - Idem 1 en 9/7-1795.
176. Ib. - Idem 18 en 21/9-1795.
177. Ib. - Idem 3/10-1795.
178. MOMMERS, p. 276.
179. G.A. Waspik - Notulen 1794-1796, 9/11-1795.
180. G.A. 's Gravenmoer - Resolutie 20/6-1795.
181. G.A. Waspik - Notulen 1794-1796, 28 en 29/10; 2, 4, 5, 6, 7, 9, 12, 14, 16, 19 en 21/11; 1, 19 en 26/12-1795; 19 en 30/1-1796.
182. Ib. - Idem 26 en 28/6; 7 en 8/7-1796.
183. Ib. - Idem 20 en 22/7-1796.
184. Ib. - Notulen 1796-1797, 29/7 en 1/8-1797.
185. Ib. - Notulen 1797-1798, 21 en 22/3-1798.
186. Ib. - Notulen 1802-1806, 29/12-1802.
187. Ib. - Idem 8/1-1803.
188. Ib. - Idem 17 en 21/1; 3, 6, 14 en 18/2-1804.
189. Ib. - Uitg. stukken, 1796-1808, 19/6-1807.
190. Ib. - Raadsnotulen 1810-1819, f.1, 22/8-1810; f.28, 27/7-1811 en f.41, 9/1-1812.
191. Ib. - Idem, f.6vo. 17/11-1810.
192. Alle gegevens voor dit hoofdstuk zijn ontleend aan de Notulen van de vergaderingen der afgevaardigden van de Zes Zuidhollandse dorpen in de Langstraat, welke in afschrift bewaard worden in de Gemeente-archieven van Raamsdonk, Waspik en 's Gravenmoer.

HOGE RAAD VAN ADEL

2.07.13

WASPPIK
INGEKOMEN
22 OK 1958
No. 1000

'S-GRAVENHAGE, 21 oktober 1958.
Zeestraat 71 b, tel. 115210.

No. 171.

Onderwerp:
Gemeentewapen

Bijlagen:

Met verwijzing naar Uw schrijven d.d. 20 oktober 1958, Dossier Nr. 2.07.13., Nr. 1777, betreffende nevenvermeld onderwerp, heb ik de eer U het volgende mede te delen.

Op 28 september 1819 heeft de Hoge Raad van Adel de gemeente Waspik bevestigd in het gebruik van het navolgende wapen:

"Zijnde een schild van azuur, beladen met drie vogels of kauwen van goud, geplaatst twee en een".

Ik heb niet kunnen nagaan wat de oorsprong van Uw gemeentewapen is.

Op 21 maart 1815 schreef de Burgemeester van Waspik aan de Gouveneur van Noord Brabant: " dat voorzover bekend niets overgeleverd is aangaande de oorsprong van het wapen; echter is het zeker en even nog zichtbaar uit oude zitkussens ter gemeentehuize berustende, dat de gemeente van ouds een wapen heeft gehad, bestaande uit drie kouwten".

Nadere gegevens zijn mogelijk op het Rijksarchief in de Provincie Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch te verkrijgen.

DE SECRETARIS VAN DE
HOGE RAAD VAN ADEL,

H. E. van Weede

(Jhr Mr H.E. van Weede)

De Heer Burgemeester
van
W A S P I K.

*Kluisje van Weede
Rijksarchief*

RIJKSARCHIEVEN
IN
NOORD-BRABANT

's-HERTOGENBOSCH,

27 oktober 1958

Waterstraat 20
Giro no. 118276

g no. 240 a

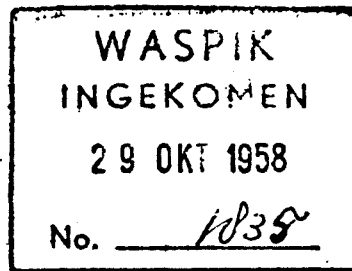
(Bij antwoord te vermelden)

Bericht op schrijven van:

22 oktober 1958 nr 1817.

Onderwerp:

Gemeentewapen van Waspik.

In het dossier Waspik van de alhier aangelegde documentatie over gemeentewapens bevindt zich slechts één aantekening over het wapen van Uw gemeente vóór 1819. Dit bevat een verwijzing naar een procuratie, opgenomen in de civiele rol van de schepensbank van Groot - Waspik d.d. 14 december 1623, aan het slot waarvan de toenmalige schout verklaart, dat hij het zegel van de ambachtsheer op de grosse heeft gedrukt, aangezien noch de heemraden (d.i. het toenmalige doppsbestuur) noch hijzelf over een eigen zegel beschikken.

Het zou dus van belang zijn te weten, wiens zegel toen gebruikt is en hoe dat er uit zag. Ik beschik hier echter niet over de archieven, om dat na te gaan, omdat Waspik destijds tot Holland behoorde en de belening van deze heerlijkheid voor de Leenkamer van de Grafelijkheid van Holland geschiedde. Dat archief bevindt zich op het Algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage en ik raad U derhalve aan U daartoe te wenden.

AAN

de Heer Burgemeester

van

WASPIK

met de vraag, wie achtereenvolgens heren van Waspik zijn geweest en of één van de heren met het wapen met de drie kouwen heeft gezegeld.

Het enige wat mij uit de literatuur is gebleken, is dat in 1742 Maria Catharina Emonds, weduwe van Adrianus Cousebant de heerlijkheid door koop verkrijgt, waarna deze tot ver in de 19e eeuw in de familie Cousebant is gebleven. Deze voert echter een geheel ander wapen, zodat de ontleening aan een ambachtsheer, zo dat hier al het geval is geweest, vóór die tijd moet vallen. Het wapen Emonds is mij niet bekend.

DE RIJKSARCHIVARIS IN NOORD-BRABANT,

E. H. Voorwerf

*welke?
in Waspik bekend?
zo nu is over te komen?*

GEMEENTE WASPIK

Telefoon K 4168-235

Dossier Nr. -2.07.13

Onderwerp:

gemeentewapen

Bijl.:

Uw kenmerk:

Uw brief van:

Ons nr.:

1835

Datum: 30 oktober 1958

Het gemeentebestuur tracht reeds geruime tijd achter de betekenis van het gemeentewapen: "zijnde een schild van azuur, beladen met drie vogels of kauwen van goud, geplaatst twee en een", te komen.

De Hoge Raad van Adel heeft de gemeente Waspik op 28 september 1819 in het gebruik van genoemd wapen bevestigd. De oorsprong en betekenis hiervan zijn bij de Hoge Raad van Adel echter onbekend. De heer Archivaris van de Rijksarchieven in Noord-Brabant kan mij terzake evenmin iets naders mededelen. Hij kan echter wel een aanwijzing geven die in de goede richting kan leiden.

Deze aanwijzing bevat een verwijzing naar een procuratie, opgenomen in de civiele rol van de schepenbank van Groot-Waspik, dd. 14 december 1623, aan het slot waarvan de toenmalige schout verklaart, dat hij het zegel van de ambachtsheer op de grosse heeft gedrukt, aangezien noch de heemraden noch hijzelf over een eigen zegel beschikken.

Het zou ons van belang zijn te weten, wiens zegel toen gebruikt is en hoe dat er uit zag.

De heer Archivaris van de Rijksarchieven in Noord-Brabant beschikt echter niet over de archieven om dat na te gaan, omdat Waspik destijds tot Holland behoorde en de belening van deze heerlijkheid voor de Leenkamer van de Grafelijkheid van Holland geschiedde. Hij adviseert mij daarom mij tot U te wenden met de vraag, wie achtereenvolgens heren van Waspik zijn geweest en of één van de heren met het wapen met de drie kauwen heeft gezegd.

De heer Archivaris van de Rijksarchieven in Noord-Brabant deelt verder nog mede: "het enige wat mij uit de literatuur is gebleken is, dat in 1742 Maria Catharina Emonds, weduwe van Adrianus Cousebant de heerlijkheid door koop verkrijgt, waarna deze tot ver in de 19e eeuw in de familie Cousebant is gebleven. Deze voert echter een geheel ander wapen, zodat de ontleding aan een ambachtsheer, zo dat hier het geval is geweest, vóór die tijd moet vallen. Het wapen Emonds is mij niet bekend".

Met belangstelling zie ik Uw antwoord tegemoet.

De Burgemeester van WASPIK,

MINUUT

VAN ERP.

red:dBe.
typ:GB.
coll:

ALGEMEEN RIJKSARCHIEF

VERZOEKE ALLE CORRESPONDENTIE TE RICHTEN AAN DE ALGEMENE RIJKSARCHIVARIS

Telefoon 180196 (4 lijnen)

Postgiro 507588

Bericht op schrijven van:

30-10-1958 nr.-2.07.13

's-Gravenhage,

2 december 1958.

Bleijenburg 7,

No. B 375

Aan de Heer Burgemeester

te

Onderwerp: gemeentewapen.

WASPIK.

Volgens een mededeling van de Rijksarchivaris in Noord-Brabant blijken schout en heemraden van Groot Waspik op 14 december 1623 niet over een eigen zegel beschikken en daarom het zegel van de ambachtsheer te gebruiken. Inderdaad wijst dit er op, gezien het heraldische karakter van de meeste zegels, dat het familiewapen van de ambachtsheer van 1623 of van een latere ambachtsheer ten grondslag zou kunnen liggen aan het wapen van de huidige gemeente Waspik; niet echter de wapens van vroegere ambachtsheren uit de geslachten Haeck, Van Wendelnesse, Van Bueren, Oem van Wijngaerden, Van Spangen, Van Bruhese en Van Gent, die dus buiten beschouwing kunnen blijven.

In 1623 was vrouwe van de ambachtsheerlijkheid Groot-Waspik, waartoe het dorp Waspik behoorde: Anna van Gent; haar echtgenoot Jan van Raveschot trad als ambachtsheer op. Al in 1580 treft men dit echtpaar aan als Jonker Jan van Raveschot en Juffrouw Anna van Gent, heer en vrouw van Capel, Wasbeek(=Waspik), Knoppen Ambacht en Twaalfhoeven (Taxandria VII 1900, blz.123). De heerlijkheid Groot-Waspik bleef in de familie Van Raveschot tot 1732: toen deed Maria Charlotte van Raveschot, die gehuwd was met Frans Adriaan von Bönninghausen, haar over aan Maria Catharina Emon de stammoeder van het geslacht Cousebant. Vgl. Archief

Opmerking: zie blz. 123

van de Leen- en registerkamer van Holland inv.nr.230 repertorium Zuid-Holland fol.20 verso-21 verso.

*over wijzen
niet # Kint?
welk m.n?*

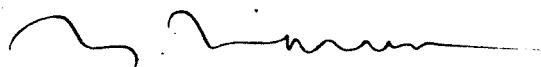
Nauwkeurigheidshalve merk ik op, dat de gegevens van Jhr. A. van Sasse van Yssel, aan een achttiende-eeuws[?] werk ontleend, als zouden de Van Raveschot's reeds sedert de 15de eeuw heren van Groot-Waspik geweest zijn (Taxandria VII 1900 blz.14 noot 1), door de leenregisters van Holland gelogenstrafte worden.

t. h. v.?

Het wapen van het geslacht Van Raveschot vertoont volgens J.B.Rietstap's Armorial Général drie raven van zwart op een veld van goud. Een afbeelding geeft Taxandria VII 1900, blz.13. Stellig is het dit wapen, dat tot gemeentewapen van Waspik is geworden met verandering der kleuren. Dit laatste is in de wapenkunde een gewoon verschijnsel. In dit geval dient de kleurenverandering om het familiewapen enerzijds te onderscheiden van het wapen van de ambachtsheerlijkheid, de latere gemeente anderzijds.

Daar de oorsprong van het gemeentewapen van Waspik uit het familiewapen Van Raveschot- gezien het voorgaande- wel niet voor twijfel vatbaar is, valt het m.i. te betreuren, dat de officiële beschrijving van "vogels of kauwen", gewag maakt. Het gemeentebestuur van Waspik zou er daarom m.i. goed aan doen bij de Hoge Raad van Adel een verbeterde beschrijving van het wapen te bepleiten in dien zin, dat de "vogels of kauwen" in "raven" worden gewijzigd.

De Algemene Rijksarchivaris,

Mr.H.Hardenberg.

~~familie van Raveschot tot 1732: toen deed Maria Clara~~

GEMEENTE WASPIK

Telefoon K 4168-235

Dossier Nr.

2.07.13.

Onderwerp:

betekenis

gemeentewapen

Bijl.: **geen**

Uw kenmerk: --

Uw brief van: --

Ons nr.: *2049*

Datum: **6 december 1958.**

Uit een schrijven van de heer Rijksarchivaris te 's-Gravenhage blijkt, de oorsprong van het gemeentewapen dezer gemeente.

In dit schrijven wordt echter herhaaldelijk verwezen naar de uitgave "Taxandria VII 1900", waardoor een en ander onduidelijk en onvolledig blijft.

Ter verduidelijking van de in genoemd schrijven gedane gegevens verzoek ik U beleefd "Taxandria VII 1900" van U tijdelijk ter inzage te mogen ontvangen.

Voor de door U te verlenen medewerking dank ik U bij voorbaat.

De Burgemeester van Waspik,

[Handwritten signature]
Van Erp

U I T T R E K S E L uit TAXANDRIA - tijdschrift voor Noordbrabantsche Geschiedenis en Volkskunde, onder redactie van W.J.F.JUTEN, te Bergen op Zoom. Zevende jaargang.-
1900

Uit onderstaand uittreksel blijken enige feiten uit de geschiedenis van het ~~gestichte~~ ^{van Ravenschot} Waspik en haar gemeentewapen.

RUWENBERGEN

I.

De Grote Ruwenberg. (handelende over de respectievelijke eigenaren hiervan) (blz.13)

"Den 11en December 1499 hebben Johan van Vladeracken, namens de erfgenamen van Dirk van der Aa en Hubrecht Monix met Merten van Campen, namens de erfgehamen van Lysbeth Monix, de huisvrouw van Dirk van der Aa voornoemd, den Grooten Ruwenberg verkocht aan Hillen Willem Zegerszn. van Kuyck. Jan Pels Gijsbertszn. benaderde echter dit goed, waarna hij daarmede werd beleend; hij heeft het daarop verkocht aan Henrick van Breeckhoven Gieliszn., na wien er mede werd beleend Nicolaas van Beeck. Deze droeg het op zijn beurt over aan J a n v a n R a v e n s c h o t, heer van Capelle en Groot Waspik, die het op 23 maart 1527 in leen ontving .1) Deze Jan van Ravenschot 2) werd geboren 10 augustus 1501 en stierf 2 September 1552. Zijne vrouw was Agnes van Eynthouts, dochter van Arneld en Sophia van Bruhese; zij schonk hem deze kinderen: *met Speldje*

1. Margaretha, non te Coudewater bij 's-Hertogenbosch;
2. Ardt, die volgt;
3. Barbara, welke huwde met Rasse van Grevenbroeck;
4. Catharina, gehuwd met: a. Jan van Weerdenborch, heer van Gansoyen; b. Jan van Blommendael;
5. Johan, heer van Capelle, die huwde met Margriet van de Merwede, bij wie hij verwekte:
 - a. Maria van Ravenschot, welke huwde met Willem van Steenhuys, heer van Bekesteyn, drossaard van Montfort, en
 - b. Agnes van Ravenschot, die trouwde met Karel van Surmont, schout van Waesmunster, gestorven 16 januari 1624;
6. Anna, non te Waalwijk".

De RUWENBERG'EN.

II

(blz.37)

Henrick van Merode verleende aan Jan van Ravenschot, nadat deze heer van den Grooten Ruwenberg geworden was, denzelfden vrijdom als aan een zijner genoemde voorgangers, en nog meer bij een charter, dat luidt als volgt: "Wy Henrick van Merode, Baanderheer van Perweis, tzoes Peterassum, Waelhem, Westerloo, tzoes Diepenbeeck, Rossem, Noorderwyck, Ryderkercke, Yselmonde, tzoes Oirschot, tzoes Herlaer ende Gestel etc. Doen condt allen luyden, die dit sullen sien oft hoiren allen saluyt. Dat wy ter uytmoediger bdeh en supplication van onsen lieven ende getrouwen J^{or} Jan van Ravenschot, sene wylen Adriaens van Ravenschot, heere in Capelle ende Groot Waspyck, den suppliant den ons versecht heeft by requeste hoe dat hij suppliant bevynt by deese diversche brieven ende munimenten hier neffens gaende, dat alle voorgaende prædecessseuren van hysse, erffenisse te Ruwenberch genaemt, te wten J^{or} Dierck van Tuyl, J^{or} Jan van Tuyl, Andries van Strijpt, J^{or} Dirck van der Aa, Hillen Willem Zegers van Kuyck, Hendrik Gelissen van Breeckhoven, Nicolaas van Beeck, hebben altijd gehad sekere

articulen van privilegie, van vrydomme, als hier met dese requeste breder wordt geblecken aen onse genade. Soo ist dat wy hem, suppliant, georloft, gewillecort ende geconsentseert hebben, oiloven, willecoren ende consenteeren uuyt onse sonderlinge graffien by desen onsen brieven voir ons, onse erven, oiren ende nacomelingen, heeren en vrouwen van Out-Herlaer ende Gestell, nu ende ten eeuwigen daghen, ende dat om syne getrouwen diensten, die hy alreede gedaan heeft ende - oft Godt wil onse naercomelinghe noch doen sullen;

Item in den yersten verleenen wy hem, dat hy sijn huys ende casteel met allen dien appenditien ende dependitien, erffenissen daertoe behoorende, genoempt den Grooten Ruwenbergh, altyt aan ons, onse oiren, erven ende nacomelingen sal verheffen ende verheerghewaden, soo dickwils alst vervalt, aen onsen Stadthouder van die Leenen om thien Karl. guldens eens, elcken gulden gereckent tot twintich St. oft die werde daervoir. Item hy syn huys genaempt den Grooten Ruwenbergh met alle die appenditien ende dependitien, erffenissen daerom ende aan syn huys erffenidde voiscr. ende voirts allen andre goederen egeene uuytgesondert in onse heerlyckheyt van Gestel gelegen, ende oyck mede syne erffenissen, gelegen in de heerlyckheyt van Gestell ter plaatse ende in Metgehuchten van Ruymel genaempt, sal wesen ^{ex}empt ende vry voir hem slevē ende alle syne oiren, erven ende nacomelingen nu ende ten eeuwighen daghen yets te geven ofte betalen aen onse Rentmeesters ofte ontfangers, nu synde ende die hier naemaels wesen sullen, van syne erffenisse te Ruwenbergh, soe op onse ghemeyne straten als andere quartieren binnen onse heerlyckheyt Gestell gelegen, wel verstaende, dat hy daer nu tegenwoordich heeft ofte hiernamaels vercrygen sal, 't sy by coopen, successien oft andersins, hoedanich dat geschieden zal, vry ende exempt wesen sal van allen onsen houtschatten. Item verleenen wy hem alnoch dat hy sal wesen vry ende exempt van allen die tienden, die wy met onse Pastorye van Gestell verleenen van syne erffenisse, geleghen by syn huys genaempt den Ruwenbergh ende voordor nyet, dat nu alreede gemaect is oft noch by hem ofte syne naercomelinghe gemaect sal worden tot sylant. Item verleenen wy hem alnoch, dat daer nyemand van onsent wegen ofte uuyt den naem van enigen anderen nyet en sal mogen vangen om syn heff ofte erffenisse ten Ruwenbergh, van wat qualiteyt ofte conditien sy bennen eenighe patrysen ofte wildbraet, tsy root ofte sweert dan by consent van J a n v a n R a v e n s c h o t ende anders nyet.

Item verleenen wy hem alnoch, dat hy sal moghen maecten, legghen, houden ende hebben een warande om conynen te houden voir ende omme syn erffenisse tennRuwenberch, dat hy nu daer tegenwoordich heeft ofte noch by coopen van onse oire, erven ende naercomelingen van onse gemeyne straten vercryghen mochte ofte wel by coope van eenighe van syne naeste bueren ende hem, suppliant, annex syne erffenisse waer geleghen, dat die oyck soo vrye wesen sall als syne andere erffenisse ten Ruwenberch. De warande sal wesen om conynen te houden tot syn huishoudens behoef voir hem selven ende alle syne erven, oiren ende nacomelingen en dat dese voiscr warande nyemand sal mogen molesteren om te jagen ofte fretteren van wat qualiteyt ofte conditien sy bennen. Item verleenen wy hem alnoch, dat hy buyten syne erffenissen ten Ruwenbergh op onse gemene straten ofte wildernisse sal moghen planten met allerhande boomen, hagen soo hem dat believen sal, drye hondert roeden lanch neffens syne erffenisse, streckende ~~van~~ ~~syne~~ ~~erffenisse~~ ~~op~~ ~~onse~~ ~~gemeyne~~ ~~starten~~ ~~ende~~ ~~breet~~ ~~tweehondert~~ ~~roeden~~, streckende van syne erffenisse aff tot den Placke toe ende die vruchten, comende van syne geplante boomen, sal moghen gebruycken tot onderhout van synnen bestialen sonder yemants tegensegghen van onse dorpe. Ende sal . . . suppliant op dese voirnoemde lenghe ende breede moghen haelen soe vellen sant ende vlaggen om syne stallasie van syne bestialen altyt mede te stroyen ende op syn . . . synen om syne neerhuysing mede te versien ende voirts rossen, aerde, sant . . . sijne leege velden mede op te hoogen ende mede te dycken als hy syne grachten van het casteel ten Ruwenbergh veegghen ende rhyngien wil, soo veelen hem believen sal, sonder yemants
-tegenseggen-

tegenseggen van onsen dorpe. Item verleenen wij hem alnoch, dat hij sal moghen visschen op onse rivieren ende stromen van St.Michiels-Gestel ende Out-Herlaer, van erffenisse van J^{OR} n i c o l a a s S p i e r i n g k aff streckende tot die wateren van Vught toe ende wederom van erffenisse voirsr. aff streckende tot die wateren van Bostell toe, sonder yemants aensiene ofte teghenseggen, te weten met segenen, packgafen, aelsacken, worpsacken, fuyken ende voirts met alderhande instrumenten, die men nu tegenwoordigh oft hiernamaels vynden mocht, egeene uuytbesproken. Sal denselve van Ravenschot alnoch moghen leggen, maecken, hebben ende houden drye geweeren om visschen te moghen vangen van erffenisse van J^{OR} Niclaas Spierinck voirsr.aff.streckende tot onse Kercke van St.Jans Evange-liste ofte onse Kercke van Sanctus Wilbrordus toe, ghelegen in onse gehuchte van Ruymel in onse heerlycheyt van Gestel by Herlaer ende veider nyet ende sal hy vermogen geweeren te hebben, leggen ofte maeken.(wat in het charter hierna volgt, betreft het recht van de jacht, datreeds verleend was door Henrick van Hoorn bij zijn voormeld charter van 29 april 1449). -- 24 juni 1531.

Francois de Rouillé, die zooals later zal blijken, ook heer van den Grooten Ruwenberg was, procedeerde naar aanleiding van het charter van 1531 met de heer van St.Michiels-Gestel over het recht van de jacht, omdat hij aan dat charter meende het recht te kunnen ontleenen om binnen het geheele gebied der voormalige heerlijkheid St.Michiels-Gestel te jagen ; hij verloor echter het proces in 1748.

Han van Ravenschot, de eerste van zijn geslacht, die heer van den Grooten Ruwenberg werd, schijnt voor dit kasteel eene poort te hebben gebouwd, omdat boven den ingang van die poort de wapens van hem en zijn vrouw hebben gestaan. 3/)

Na zijnen dood werd 28 oktober 1555 met den Grooten Ruwenberg beleend zijn zoon Ardt van Ravenschot behoudens den lijftocht van diens moeder van Eynthouts.

Ardt of Aernrt van Ravenschot was 8 mei 1530 geboren op den Grooten Ruwenberg, alwaar hij stierf 31 oktober 1570.Hij huwde 25 oktober 1559 Anna Schellaert, dochter van Jan, drost van het land van Altenam welke hem deze kinderen schonk: 1e Jan, die volgt; 2e Antonetta, religieuse bij de Arme Clarissen te Bostel; 3e Adriaan, stierf in den ouderdom van 22 jaren als student te Parijs; 4 e jong gestorven.

Jan van Ravenschot, de oudste zoon van Ardt, werd 9 sept.1560 geboren; hij erfde van zijnen vader den Grooten Ruwenberg, waarmede zijn voogd Jehan van Raveschot Janszn. ten zijnen behoeve 8 mei 1573 werd beleend; den 22 april 1587 huwde hij met Anna van Gendt, dochter van Robbrecht, heer van Nederveen en Maria Schoeff(volgens de kwartieren van v.Raveschot die abt van Postel was, was zij eene van Salland).Hij schijnt met zijne vrouw niet, althans niet lang, op den Grooten Ruwenberg te hebben gewoond, want in eene akte van 1631 wordt getuigd,dat alstoen 10, 12 of meer jaren geleden de Karthuizers van Vught reeds gedurende ongeveer 17 jaren van hem, Jan van Ravenschot Ardszn.,den Grooten Ruwenberg in huur hadden.Genoemde Karthuizers waren op dat kasteel gaan wonen, omdat hun klooster St Sophiae Domus den 1en Maart 1577 door de Staatschen afgestookt was(Schutjes, Bisdom van 's-Bosch V,bld858 en 859).

Anna van Gendt schonk haren man Jan van Raveschot Ardszn.deze kinderen: a.Arnout van Raveschot, die volgt.

b.Maria van Raveschot, die trouwde met J^{OR} Adolph van der Voort, kolonel der cavalerie ten dienste van den Hertog van Lotharingen.

c.Jehan van Raveschot, die in 1639 op den Grooten Ruwenberg woonde en in 1657 reeds dood was.

Hij liet drie natuurlijke kinderen na, voor wie verbonden was een stuk lan onder Dussen-Mulkerk.

Hij had ook een wettigen zoon , Adolph van Raveschot gehaand, die in 1662 69 jaren oud was en ten te St.Michiels-Gestel woonde. Deze verklaarde 5 oktober 1663 voor Schepenen van St.Michiels-Gestel, dat hij 25 jaren te voren getrouwd was met Geertruid Gevers en dat, terwijl hij in het leger was, zijne vorige vrouw Susanna, bij het beleg van Hulst door de Staatschen, met den Schout van Lier als eene hoer van hem was weggelopen.

d. Adolph van Raveschot, die in 1647 te Herenthals alpheres in Spaanschen dienst was onder den kapitein Kroon. Hij had een dochter Maria, die gehuwd was met Hugo de Roy, welke denkkelijk te Lier woonde, alsmede een zoon Rebbrecht, die in 1648 25 jaren oud was en teon testeerde ten behoeve van zijnen oom Johan van Ravenschot.

e-f. jong gestorven.

Arnout van Ravenschot werd na doode zijns vaders met den Grooten Ruwenberg beleend en was ook heer van Groot-Waspik. Hij huwde met Josina Agnes van Haestrecht, dochter van Diederik, heer van Drunen en Gansoyen en Anna (of Adriana) van Malsen.

Tijdens dat hij heer van den Grooten Ruwenberg was, viel daarbij in 1629 het volgende voor, hetwelk vermeld staat in het Dagboek der belegering van 's-Hertogenbosch in 1629, gehouden door den schepen Robbert van Voorne: 30 juny. Desen dach heeft ons legers volck gaen recognosceren op den Dungen ende St. Michiels-Gestel, waerover den vyant (de troepen van prins Frederik Hendrik nl.) wel 30 scheguten canons heeft gelost, ende hebben 't samen mette musquetten omtrent J^{or} Raveschote huysse seer geschermtseert. Het leger was in roeren. Volgens het Jaarboekje van Sassen, 1891, blz. 543 stierf Arnout van Raveschot 3 oktober 1653 en werd hij begraven in de kerk te St. Michiels-Gestel, alwaar de navolgende kwartieren en grafschrift boven zijn graf stonden:

Raveschot. Gent.
 Schellaert. Schoeff.
 Eynthouts. "
 Schooff. "
 van den Velde. "
 Hornes, Daesdonck §)
 Bruheze. Roelants.
 Erp. "

Joncker Arnout van Raveschot, heer van Cappel, Wasbeek, Neederveen, Coppensambacht en van 't casteel van Ruwenberg etc., obiit den 3 oktober 1653. Het overlijensjaar 1653 kan echter niet juist zijn, omdat 16 december 1640 zijne vrouw reeds weduwe was, als wanneer zij legaten maakte aan hunne dochters (vier) Johanna Theodora, gehuwd met Johan Brust genaamd Loen; Adriana Maria, non te Hooydonck; Charlotte Josina, Ursulien te Roermond, en Elisabeth Francisca van Raveschot, gehuwd met Jan van Corswaren en tot voogden over deze kinderen benoemde J^{or} Adolph van der Voort.

Behalve genoemde dochters had Arnout van Raveschot ook nog een zoon Rokbertus Paulus van Raveschot, alsmede een andere zoon Hubert Engelbert van Raveschot van Capelle, heer van Waspik, voor wien tijdens zijne minderjarigheid op 27 mei 1646, na doode zijns vaders, met den Grooten Ruwenberg werd beleend zijn curator Arnoult van Bommel, secretaris van Drunen.

Blijkens Schutjes, t.a.p. blz. 79 en 87 werd tijdens dat Hubert Engelbert van Raveschot heer van den Grooten Ruwenberg was, in de huiskapel van dit Kasteel de R.K. godsdienst uitgeoefend, toen na den vrede van Munster de parochiekerken aan de Katholieken ontnomen waren of voor hem gesloten bleven en verschool Jacob Meuter, die in 1648 pastoor van St. Michiels-Gestel was geworden, zich op dat kasteel, van waaruit hij in het geheim zijne parochianen bezocht.

Schutjes deelt daarbij nog mede, dat Meuter op Nieuwjaarsdag 1654 door Isaac Elsevier, 5den stadhouder der heerlijkheid St. Michiels-Gestel op het houden eener paepsche bijeenkomst op den Grooten Ruwenberg werd betrapt. Het was echter niet alleen de Stadhouder Elsevier die hem daarop betraptte, ook de manschappen van Jan van Ravensway, den eerstbenoemden landrossaard der Meierij deden zulks. Er ontstond ten gevolge daarvan tusschen dezen een heuglopende twist, daar zij het met elkaar oneens werden over de beantwoording der vraag, wie hunner nu het recht had te onderzoeken welke personen zich schuldig hadden gemaakt aan de overtreding der Plakkaten der Staten-Generaal waarbij het uitoefenen van de katholieke godsdienst verboden was verklaard; beide partijen toch hadden daarbij geldelijk belang, vermits hij, die de evertreding constateerde, ook recht had op de daartegen bedreigde boeten. Door het kabaal, dat zij over deze kwestie maakten, werden de katholieken, die zich op Nieuwjaarsdag 1654 op den Grooten Ruwenberg bevonden om Gods

zegen over het pas begonnen jaar af te smeeken verwittigd van het gevaar, dat hen dreigde en konden zij daarom nog tijdig aan hunne vervelgers ontkomen.

DE RUWENBERGEN

III

(blz.80)

Adolph van Raveschet Johanszoon, die toen op den Grooten Ruwenberg woonde, kon het echter niet ontgaan, dat hij in een boete van twee honderd gulden verviel, waarschijnlijk als hebbende hij op den Gr. Ruwenberg het houden dezer paepsche bijeenkomst toegelaten. Deze boete werd blijkens de navelgende akte van van den Heuvel, notaris te St. Oedenrode, van 26 januari 1654 door dezen Adolph van Raveschet gestort in handen van Mr. Stans Molemaeckers Stanszn., president-schepen van St. Michielsgestel;

Mr. Stans Stanssen Molemaeckers, president der Heerlijkheid St. Michiels-Gestel verklaart ter instantie van Isaack Elsevier, secretaris en stadhouder der heerlijkheid, dat op 19 januari l.l. onder hem als schepen door J^{or} Adolph van Raveschet syn geconsigneert die somme van tweehonderd gl. tot behoef van dengene daertoe gerecht synde ende dat tot begalinghe van seeckere boete ofte pene die geeycht werd des vorscr. Raveschots huysinge ter saecke van seecker vergaderinghe van volcke op synen huysen opten yersten januari bevonden. Nu moest uitgemaakt worden, wie op deze boete recht hadden: de stadhouder van St. Michiels-Gestel of de manschappen van den Landdrossaard? Om dit tot klaarheid te brengen werden ten overstaan van genoemden notaris van den Heuvel verschillende verklaringen afgelegd, die ik hier in haar geheel laat volgen, omdat men daarin omstandig verhaaldt vindt, wat op den eersten januari 1654 bij den Grooten Ruwenberg plaats had, toen men daar van overheidswege wilde bekeuren Katholiekens die niets anders deden dan vervullen de verplichtingen van hunnen godsdienst.

De verklaringen luiden als volgt:

Hierna volgt de verklaring gedagtekend 26 jan 1654.

Bovenstaande verklaringen werden door twee andere getuigen bevestigd.

Daarentegen werd door of vanwege de manschappen van den Landdrossaard blijkens de protokollen van notaris van den Heuvel getuigd als volgt:

Hierna volgen enige verklaringen gedagtekend 14 februari 1654.

Van den ijver van den luitenant of stadhouder Keppelfox in het vervolgen van de Katholieke Kerk getuigt eene akte van den dikwerf genoemden notaris van den Heuvel, volgens welke Keppelfox op 18 juli 1658 met behulp van eenige personen te Liempde heeft gevangen genomen den priester Henrick Swolffs, ten huize van diens vader Hendrick Joordens Swolffs, oud-schepen van dat dorp. Lang zal er over de boete van Adolph van Raveschet wel niet geprocedeerd zijn door de personen, die daarop als voorszgd aanspraak meenden te kunnen maken. Evenals volgens het spreekwoord de wolven elkander niet verscheuren zoodeden het ook niet de bovenbedoelde kerkvervolgers; zij vonden het toch beter dit maar met den president-schepen Maimanszkk Molemaeckers te doen, in wiens handen de boete geconsigneerd was. Hij werd daarom zoewel door den stadhouder van St. Michiels-Gestel als door den Stadhouder van den landdrossaard, ofschoon hij aan ieder hunner de door Adolph van Raveschet gedane consignatie had doen beteekenen, bedreigd met executie als hij elk hunner niet de geheele boete betaalde. In de akte van den notaris van den Heuvel van 26 jan. 1654 komt daarvan nog het volgende voor: Ende verclaert den vorscr. Molemaeckers, president, dat dyenniettegenstaende (de insinuatie der consignatie n.l.) den meergemelte luitenant van den Landdrossaert hem door twee deurwaarders, eenen gesuspendeerde vorster ende twee soldaten van des vorscr. landdrossaerts elck wesende vijff int getall viermael naer de consignatie ende insinuatie heeft deen executeeren, daer echter den stadhouder van Gestel met syne executie terstond naer de gedane insinuatie van de consignatie was supercederende, ende verclaert mede dat die deurwaarders van den luitenant van den Landdrossaert voir henne gedaene executie hebben gheeycht die somme van vijff en twintig guldens, die doir veel tusschenspreken deselve deurwerders heeft betaelt metter somme van seventien guldens.

DE RUWENBERG
IV.

J^{OR} Adolph van Raveschot schijnt slechts met groote moeite het geld tot betaling der boete bijeengekregen te hebben, wat niemand verwonderen zal, wien nog voor oogen staat de treffende schildering, die Hezenmans in zijn opstel Nieuw-Herlaer in verval (Taxandria V blz. 249) ongegeven heeft van den slechten financieelen toestand, waarin de katholieken gebleven adel der Meierij verkeerde na den vrede van Munster. En toen het er op aan kwam om de personen schadeloos te stellen, die voor hem waren borg gebleven, was hij niet meer in staat aan die verplichtingen te voldoen, zoodat zijne goederen daarvoor in beslag moesten worden genomen, zoodat blijkt uit de navolgende akten van den zoo menigmaal reeds genoemden notaris van den Heuvel.

Hierna volgen akten gedagtekend 11 mei 1654 en 11 juni 1654.

Robbertus Paulus van Raveschot, de jongere broeder van den hiervoor reeds genoemden Hubert Engelbert van Raveschot, heer van den Grooten Ruwenberg, is blijkbaar eveneens beboet geworden wegens de verboden bijeenkomst, die op Nieuwjaarsdag 1654 door de Katholieken van St. Michiels-Gestel op voorzegd kasteel gehouden werd, waarschijnlijk ook, omdat hij haar had toegelaten; hij zal toen eveneens op den Ruwenberg gewoond hebben, want zijn moeder had nog in 1639 te St. Muchiels-Gestel hare woonplaats. Ongelukkigerwijze kon hij de hem opgelegde boete niet betalen en werd hij daarom door Jacob Sybert van Syburg, drossaard van St. Michiels-Gestel, achter slot en grendel gezet. Den 27 november 1654 verklaarde hij in hoger beroep te komen van het vonnis, dat te dier zake op den 18n van die maand door Schepenen van St. Michiels-Gestel ten voordeele van genoemden drossaard tegen hem was geweest, consigneerden hij te dien einde, zoo staat in de schepenregisters van St. M. Gestel vermeld, goud zilver en tin en stellende hij tot borg zijnen broeder Hubert van Raveschot de Capelle, Waspick, waarna hij protesteerde van onnutte kosten, die hem, appellant, in cas van voordere detentie mochten worden aengedaen. Genoemde Hubert van Raveschot heeft toen dadelijk zich als borg voor zijnen voorzegden broeder verbonden en daarbij zijn kasteel de Ruwenberg tot onderpand gesteld. De drossaard verklaarde echter met dezen borgtocht geen genoegen te nemen, omdat Hubert van Raveschot niet te St. Michiels-Gestel woonde en protesteerde mitsdien van dat hij J^{OR} Robbertus de Raveschot niet en zal laten gaen vor en aler hij borg heeft gesteld, die der dingbancke en judicature onderworpen is als in materie van appel behoorende is. Robbertus van Raveschot moest déentengevolge gevangen blijven zitten, hoe onrechtvaardig ook de vervolging zal zijn geweest, die tegen hem was ingesteld.

Eerst op 2 december 1654 kwam voor den armen jongen redding opdagen, want toen gelukte het hem, bijgestaan door zijnen curator Mr. Aerd van Bommel, om met de Drossaard (in de daarvan opgemaakte akte heet deze J^{OR} Jacob Sywert van Syburch), eene dadingte treffen, waarbij de Drossaard verklaarde van alle verdere vervolging af te zien, mits J^{OR} Robertus van Raveschot hem voor de gemaakte proceskosten 400 Caroli guldens betaalde en zijn appel introk. Robertus van Raveschot heeft daarop voorde betaling van die som borgen gesteld; zij werd eerst op 30 januari 1655 aan den Drossaard betaald.

Zijn broeder Hubert Engelbert zal hem wel die som hebben voorgeschoten en daar door genoodzaakt zijn geworden zijn kasteel den Grooten Ruwenberg te verkopen, want er blijkt toch niet van eene andere reden, waarom deze slechts enkele maanden later, zoals later blijken zal, dat kasteel verkocht.

Van dezen Robbertus Paulus van Raveschot de Capelle, heer van Voorde, zoals hij zich selven noemde, zij nog vermeld, dat hij tot zijne vrouw nam Maria Catharina Standaert, dochter van Werner en Aletta Hendrina van Boecop (wier vader Arend van Boecop, drost van Wisch was); en dat hij stierf 14 februari 1718; hij is begraven in de kerk van de Abdij van Postel onder eene grafzerk, waarop zijne achtkwartieren stonden. Bij zijne vrouw had hij deze kinderen vervekt:

1e Arnoldus van Raveschot, geboren te Vierlingsbeek 10 juli 1659, was eerst pastoor te Luikgestel, daarna onder den kloosternaam Hieronymus abt van Postel, alwaar hij 7 febr 1726 overleed;

RUWENBERG LV
(blz. 121)

Van Philippe de Rouillé, die op den Grooten Ruwenberg was gaan wonen, kwam dit goed aan zijnen zoon Francois de Rouillé, kapitein in Staatschen dienst die na doode zijns vaders daarmede 14 december 1715 werd beleend. Hij verbond den Grooten Ruwenberg voor schuld.

Volgens eene oude penteekening, waarvan eene copie thans in het bezit is van Jhr. mr. F. van Rijckevorsel te 's-Hertogenbosch, stonden bij het leven van Francois de Rouillé in de ruiten der ramen van den Grooten Ruwenberg de volgende wapens:

In het groot salet:
deze kwartieren

Isendoorn	Ingen Nieulant
Giessen	Daesdonck
Persyn	Gent
Polanen	Bruhese

alsmede het mannelijk wapen van Vladeracken (gequarteleerd: 1 en 4 de rozen 2 en 3 de molenijzers) met het vrouwelijk wapen van Haestrecht.

Op eene boenkamer:

de wapens van der Voort en van Raveschot in een gedeeld parti schild, met het onderschrift: Joncker Adolf van der Voort en Juffrouw Maria van Raveschot het wapen van Boshuysen (waarin de punten van het vaar naar bovenstaan en niet naar onder, zoals dat wapen in Taxandria staat afgebeeld) met het onderschrift: Joncker Willem van Boshuysen.

Op een andere bovenkamer:

de wapens van Bruheze en (?; drie ruiten 2 en 1) in een gedeeld schild, met onderschrift: Juffrouw Maria van Bruhese;

de wapens van Coenen en Campen in een gedeeld schild, met het onderschrift: Juffrouw Mechtelt Coenen;

de wapens van van Gerwen en (?; een staandeleeuw) in een gedeeld schild; het wapen van van Gerwen met het onderschrift: Joncker ~~xxx~~ Dirk van Gerwen; het wapen van van Raveschot, met het onderschrift: Joncker Jan van Raveschot, 1629;

een gedeeld schild, hebbende links een wapen, bestaande uit drie molenijzers (2 en 1) en rechts een wapen, bestaande uit drie hoorns (2 en 1), in het midden, waarvan zich eene roos bevindt;

een gequarteleerd wapen (1 en 4 van der Aa; 2 en 3 een gedeeld schild, bestaande de links uit drie leliën (2 en 1) en recht uit twee faasen. Zie over dit wapen Jaarboekje van Sassen 1891, blz. 544); onderschrift: Jonker. . . van der Za;

een gedeeld schild, bestaande links uit drie vogeltjes (2 en 1) en rechts uit drie boven elkaar geplaatste kepers; een gedeeld schild, bestaande links uit het wapen van van Raveschot en rechts uit dat van van Gent, met het onderschrift: Joncker Jan van Raveschot en Juffrouw Anna van Gent, heer en vrouw van Capel, Wasbeek, Knoppen Ambacht en Twaalfhoeven 1580;

een gedeeld schild, bestaande links uit het wapen van van Raveschot en rechts uit dat van Haestrecht, met het onderschrift: Joncker Arent van Raveschot en Juffrouw XX Agnes van Haestrecht; Lovenseveldenhof 1618; het mannelijk wapen van van Lynthouts met het vrouwelijk wapen van Schellaert, met onderschrift: Eynhouts, Schellaert.

Toen de schuurkerk, welke de katholieken van St. Michiels, Gestel vroeger in den Stokhoek hadden, in 1756 vernieuwd moest worden, stond Philippe de Rouillé toe dat zij van de huiskapel, die zich op den Grooten Ruwenberg bevond, gebruik maakten. Na de herstelling der schuurkerk ging kapellaan Walterus van Erp, die in 1805 als pastoor van Vught is overleden, voort met in de kapel de H. Mis voor, de parochianen te lezen, doch hij werd door de overheid daarop betrapt en deswege veroordeeld tot eene boete van FL. 600,--

1. Naast deze zinsnede uit Taxandria staat het wapen van van Raveschot vermeld als volgt: drie klapwiekende vogels op een veld van goud.
 2. Blijken het "Supplement Genealogique etc. à l'histoire chronologique des évêques et du chapitre etc de SBavon à Gand" Gent 1777 is de familie van Raveschot een Gentsch geslacht en waren de voorouders van Jan van Raveschot de volgende
 - I) Boudewijn van Raveschot, schepen van de Keure te Gent in 1311, stierf 1360, h Catelijne van Steelandt, gestorven 20 april 1366; dr. van Boudewijn ridder en Margaretha van Vaernewijck. Hunne kinderen waren: Levina, religieuse te Brugge; Willem, die volgt sub II en Jan, die zonder nakomelingschap overleed.
 - II. Willem van Raveschot, gest. 16 april 1410(?) h. 1e Machtilde Borluut Jansdr die stierf 16 april 1468. 2e Margriet van Utenhove. Hem werden geboren, ex ima Jacob, die volgt sub 3 en ex 2da Boudewijn, simon, Jan en Sphie, non te Gent.
 - III. Jacob van Raveschot, schepen te Gent in 1438, stieff 11 maart 1485, h Joosyne Vilain, cdie stierf 13 september 1466. Hunne kinderen waren Jacob die volgt sub 4; Margaretha, die trouwde met Joost de Ghistelles, schepen van de Keure te Gent en Boudewijn.
 - IV Jacob van Raveschot, schepen van Gent in 1435, huwde Beatrix Schrevek erfdochter van Willem, heer van Capelle, Groot Waspik, s-Gravemoer en R'donk van wie hij had Jan, die volgt sub V en Agnes, de vrouw van Cornelis van den Broecke.
 - V. Jan van Raveschot, heer van Capelle, Groot-Waspik, 's-Gravemoer, Raamsdonk en Knoppenambacht, huwde 1438 Antoinette van Furnes, bij wie hij verwekte Adolph heer van voorgeschreven heerlijkheden, kinderloos gestorven voor Nancy en Adriaan, die volgt sub VI
 - VI Adriaan van Raveschot, heer van voorgeschreven heerlijkheden, na doode zijns broeders, stierf 1499, huwde Alaide van de Velde Jansdr., welke hem s schonk Jan van Raveschot, den eersten heer van zijn naam van den Grooten Ruwenberg.
 3. Ik vermoed, dat hij dezelfde was, als Jan van Raveschot, die in 1521 schepen van 's-Hertogenbosch was. Het wapen op diens schepenzegel wijkt af van het familiewapen der Raveschots op blz. 13 afgebeeld, volgens verschillende beschrijvingen,. Het vertoont n.l. slechts 2 opvliegende raven, boven elkander geplaatst.
- In Le Roy's Théâtre sacré de Brabant worden tussen dit kwartier en dat van Schoeff nog vermeld die van zoudenbalch en Erp.

.....

1

0-0-0-

GEMEENTE WASPIK

PROVINCIAAL BESTUUR VAN NOORD-BRABANT

Telefoon (04168) 2 35

Dossier Nr. -2.07.151

Onderwerp: **stempels van
publiekrechtelijke lichamen**

Aan

de Hoge Raad van Adel

Zeestraat 71b

's Gravenhage

Bijl.: 2

Uw kenmerk:

Uw brief van:

Ons nr.: 1432

Datum: 19 mei 1972

In verband met een schrijven van het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant d.d. 26 april 1972 G.nr.54509 terzake het in margine vermeld onderwerp doen wij U hierbij een inkt- en lakstempel toekomen van de gemeente Waspik.

Burgemeester en Wethouders van Waspik,
de wethouder, de burgemeester,

R.H.van Dongen.

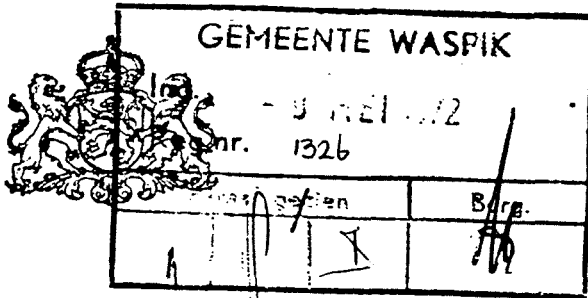
H.C.Welling.

red: B
typ: dB
coll: 4

In 1878 is door mijn overgrootvader een aantal
stempels (metalen) stempels bij de
bracht dienden te worden naar het Koninklijk Penningkabinet
vaard te worden. Het is mogelijk, dat bij provincie
schappen niet meer gebruikte metalen stempels, even
heven gezanten of waterschappen, voorkomen. Deze stempels
best bewaard kunnen worden in een plaatselijk museum
taken daarvan in het ongevende kunnen geraken. In het
van het Koninklijk Penningkabinet (Zeestraat 71b, 's Gravenhage)
bereid deze stempels ter bewaring over te nemen.

Berw

PROVINCIAAL BESTUUR VAN NOORD-BRABANT

Onderwerp:
stempels van publiekrechtelijke
lichamen

AAI
DE GEMEENTEBESTUREN IN
NOORD-BRABANT
AAI
DE WATERSCHAPSBESTUREN IN
NOORD-BRABANT

Afdeling V
G nr. 54509

's-HERTOGENBOSCH, 26 april 1972.

Bijl.:

De minister van Binnenlandse zaken schrijft ons, bij brief van 4 april 1972, nr. B72/671, het volgende:

Zoals u bekend is, dient de Hoge Raad van Adel de Kroon van advies bij het verlenen van wapens aan publiekrechtelijke lichamen; hiervoor beschikt de Raad over een uitgebreide documentatie op het gebied van de overheidsheraldiek. Ruim een eeuw geleden heeft de Raad door middel van een enquête een overzicht samengesteld van de vorm (in het bijzonder door afdrucken van lak- en inktstempels), waarin de lagere overheid gebruik maakt van de haar verleende wapens.

De Raad zou zijn documentatie op dit punt thans gaarne willen bijwerken.

Ik nodig u daarom uit, rechtstreeks aan de Hoge Raad van Adel (Zee-straat 71b, 's-Gravenhage) te willen doen toekomen afdrucken van enerzijds niet meer, en anderzijds van nog wel in gebruik bij het bestuur van uw provincie zijnde lak- en inktstempels (eventueel gebezigd in briefhoofden), voor zover hierop afbeeldingen van wapenkundige aard voorkomen.

In 1878 is door mijn toenmalige ambtsvoorganger bepaald, dat niet meer in gebruik zijnde (metalen) stempels bij de Rijksoverheid overgebracht dienden te worden naar het Koninklijk Penningkabinet om daar bewaard te worden. Het is mogelijk, dat bij provincies, gemeenten of waterschappen niet meer gebruikte metalen stempels, eventueel ook van opgeheven gemeenten of waterschappen, voorkomen. Deze zouden weliswaar het best bewaard kunnen worden in een plaatselijk museum, maar bij het ontbreken daarvan in het ongereede kunnen geraken. In dit geval is de directeur van het Koninklijk Penningkabinet (Zeestraat 71b, 's-Gravenhage) gaarne bereid deze stempels ter bewaring over te nemen.

Wij verzoeken u de gevraagde stempelafdrukken aan de Hoge Raad van Adel te zenden en eventueel niet meer gebruikte metalen stempels over te dragen aan het Koninklijk Penningkabinet.

Gedeputeerde staten van Noord-Brabant,

C. Kortmann , voorzitter.

Bogaerts , griffier.

RIJKSARCHIEF IN NOORD-BRABANT.

GEMEENTE WASPIK	
Ing. 16 DEC. 1974	
Reg.nr. 4639	
Paraaf gezien	Burg.
<i>[Handwritten initials]</i>	<i>[Handwritten initials]</i>

's-Hertogenbosch, 12 december 1974
 Waterstraat 20
 Tel. (073) 132000
 135971
 Gironr. 1076790

Onderwerp: Gemeentewapen A.Z. nr. 342

Zeer geachte Heer,

Bij reorganisatiewerkzaamheden van het prentenkabinet van het Rijksarchief kwamen afbeeldingen van gemeentewapens naar boven, die voor onze collectie te weinig relevant zijn om bewaard te blijven. Het betreft een verzameling gemeentewapens van alle gemeenten in de provincie Noord-Brabant, afgebeeld op dik papier van ongeveer 80 bij 60 cm. groot, waarin het wapen van Uw gemeente is "uitgeprikt" om te dienen als weefmodel voor de z.g. vrijhoek in de Noordbrabantse blokvlag. Deze vlaggen zijn gemaakt naar een plan van de toenmalige rijksarchivaris Mr. Dr. J.P.W.A. Smit en werden op 19 juli 1935 door de toenmalige Bossche burgemeester Mr. F. van Lanschot aan de burgemeesters van de noordbrabantse gemeenten aangeboden bij gelegenheid van een ontvangst in de hoofdstad binnen het kader van de feesten rond het zevenhonderdvijftig-jarig bestaan van 's-Hertogenbosch als stad (zie bijlagen).

Deze vlaggen zijn in tal van gemeenten als (provisorische) gemeentevlag in gebruik gebleven al hebben sindsdien een aantal gemeenten een eigen vlag laten ontwerpen al dan niet met goedkeuring door de Hoge Raad van Adel. In verschillende gemeentehuizen hebben zij nog een plaats.

Deze weefmodellen zijn voor U wellicht nog bruikbaar i.v.m. de inrichting van een gemeentehuis als wandkleed of als motief voor de rugbekleding van de burgemeestersstoel.

Mocht U hierin geïnteresseerd zijn dan hoop ik van U nader bericht te ontvangen, bij voorkeur schriftelijk.

Met de meeste hoogachting,
 DE RIJKSARCHIVARIS IN NOORD-BRABANT,

[Handwritten signature]
 (Dr. L.P.V. Pirenne)

BIJL: 3
 TYP : L.P./M.v.D.
 COLL:

-2.07.13

gemeentewapen

Aan de heer Rijksarchivaris in
Noord-Brabant
Waterstraat 20
'S-HERTOGENBOSCH

A.Z. nr.342

12dec74

4639

30 december 1974

Zeer geachte heer Pirenne,

Naar aanleiding van uw bovenaangehaald schrijven, deel ik u mede, zeer geïnteresseerd te zijn in de afbeelding van het wapen van onze gemeente.

Graag ontvang ik van u nadere gegevens, op welke wijze ik in het bezit ervan kan komen.

Hoogachtend,

De burgemeester van Waspik,

H.C.Welling.

Red :W
Typ :D
Coll:

